Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...абрин 21-нээ гарана | № 184 (13673) | 1974 оной августын 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ҺУРАГШАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН БРИГАДАНУУДАЙ ГЭШҮҮДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СЛЁДТО ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ эдир ханинар!

Комсомолдо, пионернүүдэй эмхидэ Владимир Ильич Ленинэй нэрын олгогдоһоор табин жэлэй ойн гайхамшаг һайндэртэ зорюулагдаһан бүхэсоюзна слёдтоо суглараг-ша һурагшадай хүдөө ажахын үйлэдбэриин бригада-нуудай түрүүшүүл, таанадые халуунаар амаршалнаб. Колхозууд, совхозуудай полинууд болон фермэнүүдэй ажалда эмхитэйгээр хабаадаха гэһэн хүдөөгэй һургуу-лиинхидай гайхамшаг патриотическа үүсхэлэй хорин жэлэй урда тээ мүндэлһэн нютаг, Ставропольдо танай слёт боложо байна. Энэ үүсхэл 3 миллион үлүүтэй һураг-шадай хабаадаһан олониитын хүдэлөөн болон дэлгэрэн-хэй. Тэдэнэр бригадануудта ороод, хүдөө ажахын хүдэл-мэридэ хабаадажа байна, элбэг баян, тогтууритай урга-сын түлөө аха нүхэдтэеэ хамта тэмсэнэ, туршалгын участогуудые эмхидхэнэ.

Һурагшадай бригадануудай гэшүүд һуралсалайнгаа хажуугаар хаба соогоо хүдэлмэрилэн, ажалай түрүүшын дадалтай болоно, дааһан хэрэгэйнгээ түлөө ехэ харюу-салгын, хани ёһоор харилсан туһалалсалгын, эдэбхи үүсхэлэй ба һүбэлгэн бэрхээр хүдэлхэ хүмүүжэл олоно, агротехническэ эрдэмэй заабари, түрүү дүй дүршэл, хүдөө ажахын техникэ шудална, социалис мүрысөөндэ хабаадаха дүршэл олоно.

Имнэ бригаднуудта ажаллажа байгаа һурагшадай сагые зүбөөр эмхидхэхэ, болбосон һайнаар амарха, спорт болон аяншалга эрхилхэдэ шухала арга боломжо хангаха шухала.

Арад зоной хангагдамал байдал, ороной баялиг таряашадай ажалай үрэ дүнгүүдһээ олохон ушарта дулдыдадаг. Имнэ ажал хододоо хүндэтэй, ашатай һай-хан байдаг. Социалис хүдөө нютагуудай ажалшадай алдарта армида таанарай, эдир ханинарай, шэнэ хүсэ-тэйгөөр хам ороһондотнай баясанабди.

Һурагшадай бригадануудта хабаадажа, ажалайнгаа замые эхилһэн олон залуу хүнүүд һургуули дүүргэһэн дары нютагайнгаа колхозууд, совхозуудта үлэжэ, ажа-лай түрүүшүүл, үнэнтэ баатарнууд, хүдөө ажахын эрхим мэргэжэлтэд болодог байна. Тэдэнэр мүнөө эрдэм мэр-гэжэлээ ба дүй дүршэлөө һурагшадта дамжуулдаг хүмүү-жүүлэгшэдэй үүргэ дүүргэнэ. Үйлэдбэриин коллекти-вүүд, ниитын эмхинүүд, һургуулинууд ба бүлэнэрэй зүг-һөө һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта саг үргэл-жэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Энэнь һурагшадай брига-дануудай эрхим гурим заншалнуудые улам бэхижүүлхэ, арьбадхаха һайн нүхэсэл болоно.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудые эмхидхэгшэ-дэй, хүмүүжүүлэгшэдэй шэн зоригто ажалынь али боло-хоор һайшаагдаха, дэмжэгдэхэ зэргэтэй. Эдэнэй эрхи-мүүд СССР-эй орденуудаар, медальнуудаар шагнагдан-хай. Правительствын үндэр дээдэ шагналнуудта хүр-тэһэнтэйнь дашарамдуулан, бригадануудай хүмүүжүү-лэгшэдые халуунаар амаршалнаб, арюун һайхан ажал хэрэгтээ амжалтануудые туйлахые хүсэнэб.

Хүндэтэ үхибүүд! Советскэ Союзай Коммунис парти ургажа ябаа залуу үетэниие ажалда туратайгаар, эрдэм ухаанай эшэ үндэһэнүүдые гүнзэгыгөөр шудалха эр-мэлзэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ гэжэ хододоо оролдодог байгаа. Ленинэй заадан ёһоор һураха, Ленинэй заадан ёһоор ажаллаха, агуу Ленинэй дурладаг байһан шэн-гээр Эсэгэ орондоо дурлаха гэдэг партиин захяае нарин нангинаар дүүргэгты! Аха үетэдэйнгөө эрхим халаан, болохоор, коммунизм байгуулха агууехэ уг зорилгын аша туһада шэн зоригтойгоор ажаллахаар бэеэ бэлдэгты!

Л. БРЕЖНЕВ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭЕ!

АМЯАРЛАН ХУРЯАЖА ЭХИЛБЭ

Зэдын аймагай Ториин совхозой табадахи отделени ерэхэ жэлэй үрэһэ бэлдэхэ зорилготойгоор, ...гектарта горох хара таряантай холижо тарилан юм. Холимол тарилгын ургаса тон һайнаар ...гажа, түргэн эдеэшэхэ-...йнь адли дары хуряа-...ар шиидээ. Юуб гэ-...дэ, хара таряантай ...лижо таригдаһан го-...ох һарьяжа унадаггүй, ...гэн хатадаг байна. Августын эхеэр тус от-...ленийн механизатор Балалаев горох амяарлан хадажа эхи-лээ. Тэрэ түрүүшын үдэр арба гаран гектарай ур-гаса һайн шанартай-гаар хадаба. Удаа тээнь механизаторнууд С. Зай-цев, Л. Морозов гэгшэ-дэй агрегадууд горох хуряалгада оролсобо.

Хэдыхэн хоногһоо саб-шагдаһан горох сохилго эхилжэ, ерэхэ жэлэй үрэ-һэн бэлдэгдэхэнь. Иигэжэ ториинхид аймаг соогоо түрүүлэн хуряалгадаа оробо.

Д. АЮШЕЕВ.
манай собкорр.

Үбһэшэдэй звенонуудһаа мэдээсэлнүүд

ЗАЛУУШУУЛ ШАЛГАРНА

Корсаковай дунда һур-гуулиин ахалагша клас-судай һурагшад зунайн-гаа амаралтын үедэ тү-...л ажахыдаа горитой ...аламжа үзүүлдэг юм. Иигэжэ тэдэнэр хар-...абхын гү, али куузику-...й плантаци даажа ...аад уһалдаг, бог бур-...г үбһыень усадхажа ...хэн ургаса хуряадаг ...шалтай. Мүн тэрээн-...э гадна, багшанарайн-...а, аха нүхэдэйнгөө хү-...юэри доро ниитын ...лда тэжээл бэлэдхэл-...эг байха юм.

...айгша ондо тус һур-...лиин олохон һурагшад ...нэй багша Игнат Се-...нович Карповай хүтэл-...ри доро нэгэ звено бо-...жо хамтараад, үбһэ ху-...лгада ажаллажа ...нхай. Эдир туһалаг-...ад даалгагдаһан саб-...лангайнгаа ногоо өөһэ-...э сабшажа тармаад, һүри болгон сомоно. Һаяын дүнгөөр тус звено 800 центнер үбһэ хуряа-гаад байна.

Мүн совхозой комсо-мол-залуушуулай зве-но баһал эрхим дүн ха-рүулна. Залуу хүбүүд Иван Ермоев, Иван Мо-соров гэгшэдэй хүтэлбэ-рилдэг звенонууд богони-хон болзор соо 500—700 центнер үбһэ һүрилөө. Эдэ коллективүүдтэ 70 гаран хүбүүд, басагад ажалладаг. Тиихэдэ сов-хоз дотор 115 комсомол-шууд, һургуулиин һураг-шад үбһэ тэжээл бэлэд-хэлсэнэ. Мүнөө залуу-шуул наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ бүри ехэ тэ-жээл хуряажа үрдихын түлөө улам оролдосотой-гоор ажаллажа байнхай.

А. ХАЛТУЕВ
Кабанскын аймаг,
Оймороой совхоз.

МҮРЫСӨӨНЭЙ МАНЛАЙДА—ЛУГОВОДУУД

Түсэбтэ табан жэлэй ...дорхойлхы, дүрбэдэхи ...лдэ ниитынгээ адууһа ...лда бардам хүрэхэ ...һэ тэжээл хуряажа ...ахаар шиидэһэн Хил-...ын колхоз бүхы маши-...а, техникээ уридшалан ...абарилжа бэлдэһэн ... Тиигэжэ тус ажахын ...шалан һайжаруулха ...говодуудай оньһожо-...улагдамал отряд тэ-...эл бэлэдхэлгэдээ ха-...һаа урид ороһон бай-... Арсалан Бухаевич ...идуевай хүтэлбэрилдэг ... отряд абаһаар хүсы ...һэ сабшажа, тюк бол-...уяад суглуулаа юм. ...нөө даалгагдаһан по-...ёо дүүргэжэ байнхай.

— Үбһэ хуряажа эхил-...ээр хахад һара шахуу ...оохомнай. Уржадэрэй ...үнгөөр 700 гаран цент-...р хүсы үбһэ тюк бол-...н багсалжа уяад, һүри-...эбди. Тиихэдэ байгша ондо 5 мянган центнер үбһэ хуряажа абаад, зе-лёнкоёо сабшажа һүрил-хэбди. Мүнөө 100 гектар-та хүсы үбһэ тариһан полиһоо гектарай 17 центнер тэжээл абтана,—гэжэ, үнинэй луговод Цы-дып Ринчинович Раднаев хөөрөө һэн.

Энэ отрядта бүхыдөө 13 луговод ажаллана. Тиихэдэ тэдэнэй мэдэлдэ хоёр косилка, тракторай хоёр тармуур, үбһэ тюк болгон уяха оньһон ма-шина, бухал шэрэхэ хо-ёр, һүрилхэ нэгэ түхеэ-рэлгэ үгтэнхэй. Оньһожо-руулагдамал энэ отряд үдэртэ 400 центнер үбһэ хуряаха уялгатай юм. Тиин эдэ үдэрнүүдтэ тус коллектив хараалһан зо-рилгоёо жэншэдгүй бэе-лүүлжэ, колхозой үбһэ-шэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эр-химлэжэ ябана.

И. КУЗНЕЦОВ.
Баргажанай аймаг.

ОРОЛДОЖО АЖАЛЛАҺАНАЙ АША

Хабартаа эртүүр ду-...аржа, саг соогоо хура ...оросогой ороһондо Сэ-...нгын совхозой сабша-...нгай ногоон аргагүй ...айнаар ургаа юм. Мүнөө ...ус ажахын хүдэлмэри-...эд, луговодууд үбһэ ...огооной баян ургаса ...ээлтэ хоролтогүйгөөр ...ряажа абахын түлэ ...жээл бэлэдхэлгээ жэг-...ээ эхилээ бэлэй.

Һаяхан үнинэй луговод Даба Бадмаевай даажа ...абаһан Шанаагай саб-...ланда хүрэжэ ерэхэ-...мнай, 20 шахуу үбһэ-...эд бухал табижа, һүри ...оможо тухагүй байгаа ...элэй. Энэ звенодо гол ...улэб пенсионернүүд, ...ргуулиин ахалагша ...лассуудай һурагшад ...жаллана. Эгээл аха за-...вень — 69 наһатай үбгэ-...эн Чултум Намсараев ...алуушуулһаа дутуугүй морин косилкаар үбһэ сабшана.

Дурсагдагша коллек-тив бүхыдөө 1100 цент-нер үбһэ хуряаха түсэб-тэй юм. Тиин арга бо-ломжоёо хаража үзөөд, звеногой гэшүүд 1600 центнер һайн шанартай тэжээл суглуулхаар со-циалис уялга абаһан байна.

— Ногоон яһала һайн. Хабартаа 120 гектар саб-шалан дээрээ 40 тонно аммиагай уһа оруулжа, наг шэбхэ горитой ехээр гаргаа һэмди. Һүүлээрнь гурба дахин уһалагдаа. Иигэжэ эзэн ёһоор ажал-лаһанаймнай ашаар ур-гасань яһала баян байба бшуу, — гэжэ, звеное хү-тэлбэрилэгшэ, луговод Даба Бадмаев хэлэнэ.

Ц. БАЛДАНОВ.
Сэлэнгын аймаг.

ФОТО РЕПОРТАЖ

ХАЙРАНГЫН ҮБЭРТЭ

Бэшүүрэй совхоз таряан, мал ажалай продуктнуу-дыс ехээр абажа, гүрэндэ худалдадаг томохон ажахы-нуудай нэгэн гэжэ республика дотор тоологдодог. Адуу-һа малайнь тоо толгой улам олошоржо байдаг. Жэл бү-ри 1000 һаамхай үнеэн, 24.000 гаран хонин, 800 га-хай, 650—700 адуун тус ажахыда үбэлжэнэ.

Совхозой 2150 гектар сабшалан луговодуудай зве-нонуудта даалгагданхай. Тиимэһээ нэгэшье гектар ээ-гүй сабшалан байхагүй. Ногооной ургаса дээшэлүүлхын тулада луговодууд жэлэй дүрбэн сагта өөһэдынгөө уча-стогуудые үтэгжүүлдэг, уһалдаг, борнойлдог, олон жэ-лэй ногоо таридаг, модо шулуунһаань сэбэрлэдэг юм. Эдэ бүхы хүдэлмэриин ашаар энэ жэлдэ ногооной урга-са хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн. Гектар бүриһөө 16—17 центнер үбһэн абтана. Совхоз мүнөө жэлдэ 30.000 цент-нер үбһэ хуряажа абахаар хараалаанхай. Һүүлэй байда-лаар түсэбэй хахадынь дүүргэгдээ. Ажалай эршэ үдэр бүри шангадана. Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин ажахын отделенинүүдтэ хэр ябажа байһан тухай эндэ хөөрэжэ үгэхэмнай.

СОМООНУУД СЭХЭ МАЛАЙ БАЙРАДА ЗӨӨГДЭНЭ

Дабаатын бригада үбһэн-дөө июлиин 20-доор ороо. Тэжээл бэлэдхэхэ хоёр зве-но эндэ эмхидхэгдэнхэй. Комсомол-залуушуулай зве-ное совхозой комсомолой комитедэй секретарь Б. Ба-заров, оньһожоруулагдаһан звеное тракторна бригадын бригадир Б. Д. Султумов хүтэлбэрилнэ. Тосхоной араар нэмжыһэн сабшалан-гай хахадынь хуряагданхай. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажал түлэг дундаа ябажа байба. Теэд нэгэшье сомоо харагдабагүй.

— Бүхы һүринүүдээ ма-лай үбэлжөөндэ сэхэ зөөхэ гэжэ шиидээбди,—гэжэ, бри-гадир Бимба Данзанович һүринүүдтнай хаана гээшэб гэһэн манай асуудалда ха-рюусаба.—Үбһөө хуряаһаар лэ малай үбэлжөөндэ абаа-шахадамнай юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, гаргашань бага боложо үгэнэ. Һаднаг, һур-гааг бэлдэжэ сомоонуудаа хээрэ хореолхо, намар-үбэл-дөө фермэ отарануудта зөөхэ-дөө ямар ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдадаг, оньһон тех-никэ хэды эбдэрдэг һэм. Тии-мэһээ гансата үбэл-жөөндөө абаашаха гэ-жэ шиидээбди. Энэнь тон һайн, шэнэ онол арга гэжэ нэрлэмээр. Оньһон техникэ саг соогоо эртэ сү-лөөржэ, заһабарилагдажа эхилхэ болоно бшуу. Гадна ниитын адууһа малай үбэл-жэлгэдэ бэлэдхэл нэгэн до-ро хэгдэнэ ха юм.

Үбһэшэд пенсионер үбгэд, луговодууд Ц. Ц. Цыдыпов, Д. Ц. Банзаров, илангаяа Дашима Ринчиновагай ажа-лаар һаналаа хананги. Тэ-дээн тушаа магтаалай үгэ-нүүдые хэлэмээр. Мүнөө энэ ажаллажа байһан 214 гек-тар дээрэһээ 1300 центнер үбһэ абаха даабаритай юм. Багсаахада, түсэбөө 2.000 центнерээр үлүүлхэ байхаб-ди гэжэ үбһэшэд найдана.

Һургуулиин ахалагша классуудай һурагшадһаа бү-ридэһэн комсомол-залуушуу-лай звеногойхид шугы бур-гааһан соогуурхи, намаг болдогтой газарай ногоо сабшана, хуряана. Һургуу-лиин эхилтэр үбһэндэ яба-хабди гэжэ, звеное даагша Эрдэни Чимитов хэлэнэ. Һургуулиинхид түрэл сов-хоздоо тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажалай габьяа гаргана.

ҺАЙЖАРУУЛАГДАҺАН САБШАЛАНГАЙ УРГАСА

«Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи коллектив гурбан жэлэй саада тээ Шэбэртын Һужаагай сабшалангые үн-дэһөөрнь һайжаруулһан юм. Тиигэжэ ургасань жэл бүри дээшэлдэг болоо. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ гектарай 20 центнер үбһэн абтаһан һаа, мүнөө 33 центнер ху-ряагдана. Совхозой лугово-дууд энэ участок дээрээ үтэгжүүлгэ, уһалалга саг соонь хэхэһээ гадна, олон жэлэй ногоо тариһан юм. Мүнөө Һужаагай сабшалан дээрэ механизаторнууд В. Л. Самажанов, Г. С. Нор-боев гэгшэд пресс-подбор-щигоор үбһэ багсалан уяжа, тюк болгоод, тракторай шар-гада ашана. Дүүрэн тэргэ-тэй тюгүүд малай үбэлжөөн-дэ абаашагдана.

— Үбһэндэ ороһонһоом-най хойшо наратай сэлмэг үдэрнүүд байжа, ажалнай урагшатай һайн ябана. Үдэр-төө 800—1000 тюк үбһэ багсалан уяжа үрдинэбди. Бүхыдөө 2000 гаран цент-нер тюк—үбһэн малай бай-ранuудта абаашагдаа,—гэжэ, нэгэдэхи классай тракторист Гомбо Сандыкович хөөрэнэ. Манай ябаһан үдэр шэбэр-тынхид 5300 центнер үбһэ хуряагаад байгаа һэн.

ГЭР БҮЛЫН АГРЕГАТ

Ново-Сретенскдэ тодхог-доһон АВМ-0,4 түхэлэй аг-регадые гэр бүлын агрегат гэжэ совхоздо нэрлэдэг бо-лонхой. Хоёр халаанда ажалладаг тус агрегадые коммунистнууд В. М. Собо-лев, А. А. Слепнев гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Соболевой халаанда тэрэнэй һамган Лукерья Игнатьевна, түрэ-лынь болохо В. К. Соболе-ва, М. Н. Афанасьева гэг-шэд ажаллана. Ирина Са-вельева, Александр Белых, Любовь Соболева гэгшэдһээ бүридэһэн комсомол-залуу-шуулай звено аха нүхэдһөө гээгдэнэгүй.

Горох-обёосой холисые комбайнер И. Иванов, трак-торист З. Афанасьев, ашаг-ша Д. Григорьев гэгшэд аг-регадай һаатахагүйн тулада хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоноd. Нёдондонойхи-һоо 1.000 центнерээр ехэ гэ-хэ гү, али 3.000 центнер ви-тамин ехэтэй үбһэнэй гурил бэлдэхэ даабаритай.

— Түрүүшээр ногоон тэ-жээл дуталдажа, бага зэргэ һаатал болоо һэн. Мүнөө түргэндөө оробобди. Халаан соо 35 центнер гурил бэлдэг-дэнэ. Мүнөө 700 центнертэ хүрэжэ байна. Хүйтэн боло-тор хүдэлхэдөө түсэбөө хо-ло үлүүлэн дүүргэхэ байхаб-ди,—гэжэ үнинэй механиза-тор, коммунист Василий Михайлович найдамтайгаар хэлэнэ.

Һүүлэй долоон хоногой туршада 302 центнер вита-минтай үбһэнэй гурил гар-гажа, аймагай ажахынуудта тодхогдоһон агрегадууд соо-һоо эрхимлэжэ гараа. Тү-рүүшүүлэй хүндэлэлдэ ажа-лай алдар солын улаан туг аймагай түб һууринда үр-гэгдөө.

В. БОРИСОВ,
«Бичурский хлебороб» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1-дэхи классай тракторист Г. С. Норбоев. Тэргэтэй тюк-үбһэн малай фермэнүүдтэ зөөгдэжэ байна.

Фотонь авторнуудай.

ШАРГА ДЭЭРЭ—ҺҮРИ

Шарга дээрэ 50 центнерһээ бага бэшэ һүри сомоходо али-шье талаараа ашагтай байһыень манай колхозой малшад үни мэдэнхэй юм. Юуб гэхэдэ, үбэл, намартаа гүүртэ, отаранууд-та зөөжэ абаашахада тон бэлэн, гаргашагүй байдаг. Хоёрдо-хёор, гээлтэ хоролтодо ородоггүй юм.

Байгша ондо манай ажахы 5000 центнер үбһэ шарга дээрэ һүрилхөөр хараалжа, үбэлдөө 100 гаран шарга бэлдээ бэлэй. Мүнөө олохон звено эдэ шарга дээрэнь үбһэ һүрилжэ байнхай.

Һаяын дүнгөөр, иимэ аргаар 34 һүри бодхоогдоод байна. Харин бүхыдөө 2000 гаран центнер үбһэн хуряагдажа абтаа.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ Федор Покацкий, Петр Калашников гэг-шэд эрхимлэнэ. Тиихэдэ Сэлэнгэ мүрэнэй олтирогууд дээрэ тракторай гурбан косилка, эды тооной тармуур, һүри сомохо оньһон хоёр түхеэрэлгэ, үбһэ һэбэрээхэ машинанууд хүдэл-гэгдэнэ.

Үбһэ, хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэжэ, һайн шанар-тай тэжээл бүри ехээр хуряажа абахын тула колхозой үбһэшэ-дэй звено эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байн-хай.

А. РЕВЦОВ,
«Восход» колхозой түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын аймаг.

ХАЖУУРАЙ ХАНХИНААН

Хабартаа, зунай эхеэр хура бороон хаһа сагтаа орожо, сабшалангай но-гоон хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургаа. Тиин Дэ-рээнэй совхозой хүдэлмэ-ришэд ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула үбһэшэдэйн-гөө звенонуудые эртээн-һээ бүридхэн эмхидхэжэ, хэрэгтэй зэр зэмсэгүү-дээрнь, машина, техни-кээрнь хүсэд хангаһан байна. Мүнөө ажахын сабшалан дээрэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй арбаад звено ажаллажа байн-хай. Түрүүшын дүнгэй согсологдоходо Н. Даши-ев, Д. Ухинов, Д. Даша-балов болон Б. Аюшеев, Т. Эрдынеев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг мори унаатай, гар хажууршa-дай звенонууд мүрысөө-нэй манлайда гаранхай, урагшатай ябажа байна. Мүнөө колхозой сабша-лан дээрэ косилка, тар-мууурай ханхинаан, үб-һэшэдэй согтой хүхюун зугаа үглөөнэй бүрэнхы-һөө үдэшын харанхы бо-лотор таһалданагүй.

В. БАТОРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хурамхаан.

ХЭЖЭНГЫН аймагай Чисааньын совхоздо үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. М. И. Ми-хайловай оньһожоруулаг-даһан звено мүнөө түрүү-лэнхэй. Тэрэнэй даалга-барида 2 тракторна тар-муур, 2 косилка, 1 воло-куша, 1 КУН гэжэ агре-гат — бүхыдөө арбан хүн хүдэлнэ. Эдэнэр үдэртөө дунда зэргээр 120 центнер үбһэ хуряа-на. Мүнөө М. И. Михай-ловай звено дүн хамта 900 гаран центнер үбһэ бэлдэжэ, совхозойнгоо тэжээл бэлэдхэлгэдэ өөрынгөө горитойхон ху-бита оруулба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. М. И. Михайлов. 2. Һүри хаядаг түхеэрэлгэ хүдэлнэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Үдэр хоногой үнгэрхэ ту-ма таряа хуряалга ороной хойто, зүүн районуудаар улам үргэдэжэ байна. Та-ряашад ургасаяа саг болзор соонь, һайн шанартайгаар хуряажа абахые оролдоно. Ростовой комбайнернуудай ажалай баатаршалга тэмдэг-лэн, КПСС-эй ЦК-гай Гене-ральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амар-шалга таряашадые ажалай шэнэ амжалтануудта зориг-жуулһан байна. Колхоз, сов-хоз бүхэнэй механизатор-нууд ургасаяа түргөөр, гээл-тэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула шэнэ арга нөө-сэнүүдые бэдэрнэ.

РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, авгус-тын 5-да республика дотор 22 миллион гектар дээрэһээ, ороoһото, ороoһото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруу-лангүй) хадагдаһан байгаа. Энэнь бүхы тарилгын тал-майн гурбанай нэгэ хубиһаа халта багашаг юм. 13,2 миллион гектар дээрэ гэхэ гү, али хадагдаһан талмайн 60 процент дээрэхи урга-сань сохигдоо.

Хойто Кавказда хадалга дүүрэжэ байна. Поволжиин таряашад ургаса хуряалгаяа улам эршэмтэйгээр ябуул-на. Эндэ 8 миллион шахуу гектарһаа ороoһо таряан ху-ряагдаа. Үндэр баян ургаса ургуулан, колхоз, совхозууд хуряалгынгаа хүдэлмэриие түргөөр дүүргэхые оролдоно.

Гэбэшье олохон ажахы-нуудта хадалгын, сохилгын хоорондо ехэ алгасаан гара-на. Жэшээнь, Куйбышевска областьдо, Башкирай АССР-тэ хадагдаһан таряанай оройдоол гурбанай нэгэ ху-бинь сохигдоо. Түбэй-Хара хүрьһэтэ областьнуудта 2,4 миллион гектарһаа ороoһо-то, ороoһото-бобово урга-малнууд хадагдабашье, энэ талмайн хахад хубиинь урга-са сохигдоһон байна. Орен-бургын областиин таряашад нёдондо жэлэйхиһээ һайнаар ажаллана. Гэбэшье хадал-гын, сохилгын хоорондо ехэ алгасаатай.

Волго-Вятска районд о, Московско, Калужска, Вла-димирска ба бусад область-нуудта таряа хуряажа эхи-лээ.

Колхоз, совхозууд урга-саяа хуряахадаа, ерэхэ жэ-лэй ургаса тухай оролдолго гаргана. Республика дотор-най намарай тарилга заха-ланхай. Мүнөө 256,7 мянган гектар дээрэ тарилга хэг-дэбэ. Хоёрдохи миллион гектар дээрэ намарай паар хахалагдажа байна.

(ТАСС).

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ПРОФСОЮЗАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ХЭЛСЭГДЭЭ

КПСС-эй Октябрьска райкомой бюрогой заседани болоо. Тэндэ гэр барилгын комбинадай (ДСК) профсоюзай завкомой хүдэлмэри зүбшэгдэбэ. Тус предприятиин профсоюзай организациин түрүүлэгшэ А. Н. Жарников һүүлэй үедэ хэгдэһэн, хэгдэжэ байһан ажал хэрэг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

ДСК-гай профсоюзай завком гүрэнэй түсэбүүд болон абаһан социалис уялгануудаа гүйсэд бэелүүлхын тулада хүдэлмэришэдэй дунда зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа гэжэ бюро тэмдэглэхэ зуураа, горитойхон дутуу дундануудай бии байһаниие элирхэйлбэ.

Жэшээлхэдэ, профсоюзай эдэбхитэдэй һуралсал тон хамжагүйгөөр ябуулагдана. Мүн профсоюзай эхин организацинуудай хүдэлмэри сагай эрилтэ хангамаар бэшэ байна.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл муу. Тэрэнэй дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохо талаар ямаршье хэмжээнүүд абтанагүй. Зарим цехүүдэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хубиингаа социалис уялганuудые абангүй үлэшэһэн байгаа. Мүн мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадуулнагүй гэжэ бюро зааба.

Эдэ мэтын дутуу дундануудһаа уламжалан, ДСК-гай гаргаһан продукциин шанар муудаа, хүдэлмэришэдэй ажалай журам эбдэһэн ушарнууд олошорһон байна.

З. ДАНИЛИНА,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

НИИТЫН ЭМХИНҮҮДЫЕ ЭЛСҮҮЛХЭ

Улаан-Үдын авиапредприятиин партийна организациин Солдатский, Сокол посёлогуудта ажаһуудаг ажалшадай дунда хэр зэргээр ниитэ политическэ хүдэлмэри ябуулдаг байһан тухай асуудал КПСС-эй Советскэ райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ.

Тус асуудалаар авиапредприятиин парткомой секретарь М. С. Хамархаев мэдээсэл хэбэ. Энэ шухала хүдэлмэри ябуулхадаа, олониитэдэ үргэнөөр түшэглэдэг боложо, ажал хэрэгнай зорилго түгэсөөр бэелүүлэгдэнэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

Солдатский, Сокол посёлогуудта микрорайонуудай Советүүд, 72 хүнһөө бүридэһэн агитколлектив, депутадуудай бүлэг, парткомой табиһан политинформаторнууд, лекторнууд хүдэлмэри ябуулна гэжэ нүхэр Хамархаев тэмдэглэһэн байна.

Гэбэшье эндэ дутуу дундануud бии гээд бюро зааба. Агитаторнуудые һургаха, заабари үгэхэ хэрэг үшөөл гуримшуулагдаагүй байһаар. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, комсомолой эдэбхитэд, гэр байрын комитедүүд, арадай дружинанууд ниитын хүдэлмэридэ элсүүлэгдэнэгүй.

Мүн лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, ажалшадай ямар юумээр илангаяа һонирходог байһые хараадаа абанагүй. Тиимэһээ эдэ хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэдэнь хүнүүд ехэ үсөөнөөр ерэнэ.

З. САМОЙЛОВА,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Түрүү дүй дүршэлдэ — үргэн харгы

Харуулан ойлгуулха агитаци Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводто тон һайнаар ябуулагдадаг гэжэ һая болоһон КПСС-эй Железнодорожно райкомой бюро тэмдэглээ.

Тус заводой парткомой секретарь Н. А. Чиркова энэ талаар ябуулагдажа байдаг хүдэлмэри тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрөө. Мүн заводой главна инженер Ю. В. Музыка энэ асуудалаар үгэ хэлээ.

КПСС-эй райкомой секретарьнар В. М. Леонов, Л. Л. Болдонов, Буряадай хүдөө ажахын институдай парткомой секретарь Б. Н. Баторов, КПСС-эй райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша С. И. Бортников болон бусад үгэ хэлэхэ зуураа, харуулан ойлгуулха агитаци эрхилхэдээ, «Теплоприбор» заводой парткомой хэрэглэдэг онол аргануудые согсолжо, районойнгоо промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай секретарьнарые суглуулжа, август соо семинар үнгэргэхэ гэһэн дурадхал оруулаа. Энээниинь бюро һайшааба.

А. БОБЫЛЕВА,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ФОТО РЕПОРТАЖ

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Цырендоржо Батожапов Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоздо 1945 онһоо хойшо ажаллана. Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозой гурбадахи отделенидэ оньһожоруулагдамал звеное даагшаар хүдэлжэ байна.

Үнгэрэгшэ хабар Ц. Батожаповай звено 250 гектарта кукуруза, 50 гектарта хартаабха тариһан юм. Үндэр ургаса абахын тула буртаг убһэнһөөнь саг соонь сэбэрлэхэ, газарайнь хүрьһэ зөөлэрүүлхэ, уһалха хэрэгтэй ха юм. Мүнөө Ц. Батожаповай звено полидоо гараад, эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ хартаабхынгаа поли буртаг убһэнһөө сэбэрлэжэ эхилээ. Тиихэдэнь эндэ механизаторнууд Б. Викулов, Ц. Найдуков гэгшэд богонихон саг соо 120 гектар сэбэр паарые хоёрдохёо элдүүрилжэ дууһаба. Энэнь ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса абаха арга олгоно.

Звеное даагша Ц. Батожапов:

— Гектар бүхэнһөө 180 центнер кукуруза, 75—80 центнер хартаабха абахаар түсэблэнхэйбди, — гэжэ хөөрэбэ.

Тиимэһээ үндэр ургаса абахын түлөө звеногойхид мүнөө шармайн оролдоно гээшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Звеногой механизаторнууд Б. Викулов, Ц. Найдуков гэгшэд паар хахалалга дээрэ. 2. Звеное даагша Ц. Батожапов хартаабхын буртаг убһэнһөө сэбэрлэгдэһэн поли хаража байна. 3. Хартаабхын зурууд хоорондохи элдүүрилэгдэнэ.

В. КАРМИНАЙ фототекст.

БАМ — мүнөөнэй агуу барилга

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ АЙМАГАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ АРГА БОЛОМЖОНУУД

Байгал-Амарай түмэр замай барилгын эхилһэнтэй дашарамдуулан, Хойто-Байгалай аймагай хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөхэ талаар ехэ арга боломжо нээгдэбэ. Юуб гэхэдэ, энэ түмэр замай 500 километр шахууһь тус аймагай газар дээгүүр гараха юм. 15 километр утатай Хойто-Муйдахи, 6,7 километр утатай Байгалай туннельнүүдые барихa тусхай отрядуудай управлени Нижнеангарскда байрлахаар хараалагдана. Нижнеангарск тосхоной хүн зоной тоо ойрын 10—15 жэлэй туршa соо 60—80 мянга хүрэтэр олошорхоор багсаагдана.

Тиимэһээ түмэр зам баригшадые эдеэ хоолоор хангаха тон харюусалгатай зорилго аймагай ажалшадай үмэнэ табигданхай. Хойто-Байгалай партийна организаци, ажалшадай депутадуудай аймагай Совет энэ ушарһаа тарилгын талмай үргэдхэхэ, ниитын малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, ороохо таряа, тэжээлэй ургамал, овощ болон хартаабха ехээр таридаг болохо талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилбэ.

Хүдөө ажахыһаа шадаал һаа ехэ продукци абадаг болохын тула аймагта горитой арга боломжо бии байна.

Жэшээнь, 1968 ондо «Сельхозтехникын» аймагай отделениин байгуулагдаһанай ашаар һүүлэй үедэ «Рассвет» колхоздо 540 гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Мүн энэ колхозой 150 гектар нуга сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаба.

Һүүлэй 10 жэлэй туршада аймагай ажахынуудтахи тарилгын талмайн хоёр дахинһаа үлүүгээр үргэдхэгдэхэтэй хамта ургасаншье эрид дээшэлнэ. Жэшээнь, «Победа» колхозойхид ашаглагдаһан шэнэ газар дээрээ тарилга хэжэ, га бүриин 21 центнер шэниисэ, 23 центнер обёос, 40 центнер ногоон һолоомо абаһан байна. Букачан гэжэ газарта шэнээр элдүүрилэгдэһэн 85 гектар талмай дээрэ ногоон һолоомо таригдажа, га бүриин 45 центнер ургаса хуряагдаа.

Аймагай ажахынуудта овощой баян ургаса хуряажа болохо юм гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл дээрэһээ элирэн харагдана. Жэшээнь, «Рассвет» колхозой хартаабхашад шанаржуулагдаһан газар дээрэһээ га бүриин 200 центнер ургаса хуряагаа. Мүн энэ колхозой овощ тарлгшад тогтууритай һайн ургаса хуряана. Александра Михайловна Сенушевагай даадаг бригада га бүриһөө 130 центнер үгэрсэ, 164 центнер капуста, 250 центнер морхооб хуряажа абаһан байна. Үшөө нэгэ жэшээ дурдамаар. Нижнеангарскын рабкоопой овощ таригшадай бригада Верхняя Заимка гэжэ тосхондо овощ таржа, га бүриһөөнь 262 центнер капуста, 136 центнер хартаабха, 220 центнер турнепс хуряажа а б а а. Дурсагдаһан бригадые Клавдия Никитична Нелюбина даадаг юм.

Эвенкнүүдэй ажаһуудаг «Дружба» колхоздошье овощой баян ургаса ургуулжа болохо юм гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ элирэн харагдаа. Жэшээнь, партиин гэшүүн Мария Петровна Уринчинагай даадаг овощ таригшадай бригада га бүриһөө 200 центнер үгэрсэ, помидор, 540 центнер кукуруза хуряаһан юм.

Үмсэдөө огород таригшадшье һүүлэй жэлнүүдтэ муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Аймагай холын хойто Уоян тосхондо ажаһуудаг Валентина Никифоровна Мартынюк жэл бүри үгэрсэ, помидорой баян ургаса хуряана. Помидорынь эшэдээ улайдаг байна.

Хойто-Байгалай аймагай колхозууд газар тарялангай, овощой һайн ургаса хуряаха аргатай байбашье, тэрээнээ наймаалха аргагүй байһан юм. Харин мүнөө Байгал-Амарай түмэр харгын баригдажа эхилһэн дээрэһээ аймагай колхозууд хүдөө ажахыгаа түргөөр хүгжөөхэ бүхы аргатай болобо.

Аймагай ажахынуудта ашаглажа болмоор шэнэ, боро газаршье бии.

Жэшээнь, «Победа» колхозой Тыя гэжэ нютагта боро газар ашаглахын хажуугаар олон зуун гектарай шэнэ газаршье ашаглажа болохо юм. Эндэхи газарай горитой хубиинь уһалууриин болгохоор. Аймагай Делокор, Вандаки, Хүйтэн, Душкачан гэжэ үрэжэл ехэтэй газарнуудые һаяын жэлнүүдтэ ашагламаар байна. Ехэ хэмжээнэй энэ шэнэ газар ойрын жэлнүүдтэ ашаглабал, хэдэн зуу мянган тонно ороохо таряан, тэжээлэй ургамалнууд, овощ, хартаабха нэмэжэ абтаха болоно. Гэхэ зуура, «Сельхозтехникын» аймагай отделени гүрэнэй зөөреэр жэл бүри тарялангда хэрэглэгдэхэ 200 гектар газар, сабшаланда хэрэглэгдэхэ 100 гектар газар үндэһөөрнь һайжаруулжа гү, али шэнээр хахалжа, колхозуудта тушааха ёһотой. Гэбэшье оройдоол 100 гектар газар шэнээр элдүүрилэн тушаана.

Һүүлэй үедэ сабшалангай газар һайжаруулха талаар зарим тэды ажалай хэгдэһэнэй ашаар убһэ ногооной ургаса нилээд дээшэлээ. Тиигэжэ ниитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ арга боломжо бии болобо.

Үүлтэр һайжаруулха талаар аймагта хэгдэһэн ажалынь аша үрэеэ харюулжа эхилбэ. Жэшээнь, «Победа» колхозой һаамхай үнеэдэй тоо толгойнь һүүлэй 10 жэлэй турша соо хоёр дахинһаа үлүүгээр олошороо, ашаг шэмэншье дээшэлнэ. Энэ колхозой һү һаалиин фермэнүүдтэ харууһалагдадаг үнеэн бүриһөө һүүлэй гурбан жэлэй туршада дунда зэргээр 2 мянга гаран килограмм һүн һаагдаа. Эндэхи һаалишад 1973 ондо үнеэн бүриһөө 2100 килограмм һү һааха уялгатай аад, 2236 килограмм һааһан байна. Колхозой эрхим һаалишан Л. Н. Бутакова үнгэрэгшэ жэл үнеэн бүриһөө 2716 килограмм һү һаагаа.

Һаамхай үнеэдэй үүлтэр һайжаруулһанай, убһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэһэнэй ашаар аймагай ажахынуудта һү һаалга үшөөшье дээшэлүүлжэ болохо байна.

Оронуудай тоо толгойе олошоруулхын тула аймагта бүхы арга боломжо бии. Һайн бэлшээришье, дүршэлтэй оро үсхэбэрилэгшэдшье эндэ элбэг. Жэшээнь, эвенкнүүдэй ажаһуудаг «Дружба», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта дүршэлтэй бэрхэ оро үсхэбэрилэгшэд олооророо хүдэлжэ байдаг. Аймагта мүнөө үедэ хамта дээрээ 2 мянга гаран оро үсхэбэрилэгдэнэ. Эгээл үнэгүй мяхатай эдэ амитадые ойрын жэлнүүдтэ олоор үсхэбэрилхэ гээшэ угаа шухала байна.

Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдтөө бии байһан арга боломжоёо һайнаар хэрэглэжэ, Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадые шухала хэрэгтэй эдеэ хоолоор, илангаяа, һү, мяха, овощёор элбэгээр хангаха талаар түрүүшын алхам хэжэ эхилбэ.

Д. ЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй обкомой хүдэлмэрилэгшэ.

Та ан жэлэй түрүүшүү...

МҮХЭШЭГҮ... ЗОРИГТОЙЛ...

Заводой шудхалгын цехэй начальник Юрий Георгиевич Ильковтой цех соонь оробобди. Сэхыень хэлэхэдэ, халуун мартенүүдэй урда зогсожо байһан хүдэлмэришэдые харахаб, тэдэнэй үдэр бүриин баатар ажал тухай бэшэхэб гэжэ шэрэм шудхалгын цех соо орохоһоо урид һанаа һэм. Тэрэмни эндүүтэй юумэн байшоо. Хэтэрмэ томо гэхын аргагүй электропеэшэнгүүд цех соо һубарина. Тэдэ пеэшэн соо хэдэн зуугаад, мянгаад градуста хайлаһан шэрэм автомат оньһон аргаар тусхай хэб соо эюулэгдэнэ. Хүдэлмэришэд оньһон техникын хойноһоо хинажа, пеэшэнүүдэй хүдэлсые харуулдаг приборнуудые хараад һууна.

Цехэй хүдэлмэришэдтэй, тэдэнэй хэдэг ажал хүдэлмэритэй танилсуулһанай удаа Юрий Георгиевич намда хандажа:

— Зай, хэр байнаб цех соомнай? — гээ һэн.

— Барагтайл. Зарим хүнүүдын оньһон техникэдээ найдаад, амархан һууна хэбэртэй, — гээд бодомжогүйхэнөөр харюусаһанаа халаглаа һэм.

— Үгы даа, — гэжэ Ильков энеэбхилбэ. — Бар хүсөөр хэгдэдэг ажалшье байха. 1962 он болотор бүхы цех соомнай нэгэшье оньһожоруулга үгы байһан юм, — гэжэ ойлгуулаа һэн.

Тус цехэй хүдэлмэришэн, модельщик Константин Сергеевич Брянскитай танилсаа һэмди. Энэ хүн тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ хүсэлэн бии.

Константин Сергеевич үшөө гушаад жэлэй саада тээ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Эхэ оронойнгоо зүүн хилэ дээрэ алба хэһэнэй удаа мүнөөнэй «Теплоприбор» заводой шудхалгын цехтэ ажаллахаяа ороо һэн. Тэрэ гэһээр Константин Сергеевич нэгэл цехтээ модельщигээр ажаллана.

Цехэй инженер-конструкторнуудай зураһан орёо чертёжнуудые деталь болгохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ гээд олондо мэдээжэ байгаа ёһотой. Модельщик эдэ чертёжнуудые эгээн түрүүшээр «уншажа», модон хэб болгоод, хүдэлмэришэдтэ дамжуулан үгэдэг. Инженер Лидия Федоровна Жидяева манай хараһаар байтар нэгэ чертёж асараад:

— Константин Сергеевич, хараарайт даа. Эндэ нэгэ орёо юумэн байха. Тэрэниинь ондоо хуудаһан дээрэ зураа б, — гэжэ хэлэбэ.

— Лидия Федоровна, энэмнай шэнэ деталь ха юм. Ойлгожо ядаа һаа, зүбшэлсэхэбди, асуухаб, — гэжэ тэрэнь харюусаба.

Орёо чертёжнуудые ойлгохын тула модельщик бүхэн ямаршье инженерһээ, дутахагүй эрдэм мэргэжэлтэй байха ёһотой. Үнэн дээрээ Константин Сергеевич тиимэ хүн. Энэ хүнэй уран гараар хэды олон чертеж «амидыраа» гээшэб?

Тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдые эндэ дурдая:

— Зарим чертёжнуудые, илангаяа түргэн саг соо хэхэ зүйлнүүдые, бэлэн болгохын тула һүниндөөшье һууха, ажалһаа — гэртээ, гэртэһээ — ажалдаа ошожо ябахадаа шэбшэхэ саг болодог.

Модельщигэй ажалладаг газартань ороходо, нэгэшье орёо юумэн үгы гэхээр. Элдэб янзын хабтагайнууд, бруснууд, зэр зэмсэгүүд байдаг. Николай Степанович Емковтой хамта модельщигээр ажаллана. Тэрэ Николай Степановичые «багшамни» гэжэ нэрлэнэ. Юундэб гэхэдэ, модельщик Емков Брянскиһаа хэдэн жэл урид эндэ ажаллажа эхилһэн байна ха юм. Тэрэ хоёр хоорондоо хөөрэлдэжэ байгаад, орёо чертёжнуудай «нюусые» таадаг зантай.

Константин Сергеевич Брянский үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Захааминай аймагай Харацай нютагта түрэһэн, «хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзагада хүргэһэн» юм.

— Минии эхэ эс... малшад байһан юм. Б... дэлмэришэн ангитай ... заяагаа холбонхойб. ... дэр нэрэ зэргэеэ рес... кын бүхы хүдэлмэри... хамта дээрэ үргэжэ ... оролдодогби, — гэжэ ... нист Брянский хөөрэ... лын Захааминн нютаг... ша, таряашa бүлэдэ т... хүбүүн мүнөө респу... томо заводой нэгэнд... мээр ажаллажа байха... нэгэ гүнзэгы удха ша... шэнгээр һанагдаа ... Улаан-Үдымнай «Теп... бор» заводой моде... Константин Сергеевич ... ский удаан саг соо ... ажаллаһанайнгаа түлө... тын ажалда эдэбхит... хабаададагайнгаа ... 1959 ондо «Хүндэлэл... дэг» орденоор. 1970 ... «Прибор бүтээлгэдэ ... лэгшэ» гэһэн значогоо... рин энэ жэлэй эхеэр Л... орденоор шагнагдаһан...

Константин Сергее... водойнгоо ниитын ... далда эдэбхитэйгээр ... даг, заводойнгоо (тэр... цехэйнгээ) урган хү... түлөө ходо оролдодог... юм. Тэрэ мүнөө Улаа... Железнодорожно ... арадай хиналтын ко... заводой партбюрогой ... байхаһаа гадна, ка... ниитын таһагай гэшү...

Заводой кадрнууда... тын таһагые заводой... тор Павел Сергееви... толгойлдог. Тэрэ таһ... дой эрхим хүдэлмэри... бүридэдэг. Тус таһа... дани неделидээ нэгэ ... четвергын үдэр үнг... жэ, ажалай журам ... ямаршье шалтаггүйго... гуултаһан гү, али ... гараха мэдүүлгэ бари... нүүд тухай шиидхэбэ... даг юм. Энэ таһагай ... байха гээшэ харюус... хэрэг. Коммунист Кон... Сергеевич энэ даа... нэрэтэй түрэтэйгөөр ... нэ. Энээн тушаа нэг... дурдая.

Шудхалгын цехтэ ... класс дүүргэһэн нэгэ... хүбүүн Владимир Тар... ажалда абтаһан байга... хүбүүн ходо шахуу ... журам эбдэдэг, хала... даабари дүүргэдэггүй... һураг суурда гараһан... Константин Сергееви... хүбүүнтэй нэгэтэ ү... хэнһөө хөөрэлдөө һэ... хүбүүн эхэ эсэгэгүй... болоһон, ажабайдал ... өөрын эндүүтэй һана... той байһыень хөөрэ... үедэ элирүүлээ бэлэ... дэрынь Володя кад... талаар ниитын таһа... дуулха болоһон байо... тантин Сергеевич тэ... хүбүүнтэй эсэгэ мэ... рэлдэжэ, зүб замые... үгөө бэлэй. Ээлжэт... гдэ болоһон заседа... Владимир Тарабук... шанга хөөрэлдөөнэй ... байхада, Константи... вич Брянский һуу... дожо:

— Энэ хүбүүндэ ... нэб. Алдуу эндүүг... хол хүбүүн байха, ... хөөрэлдөө һэмди. Т... ажалдань орхихо гэ... ханаб, — гээ бэлэй.

Тиигэжэ мүнөө ... түрүү хүдэлмэришэд... оролсоһон Владимир... кинай хуби заяан ... дээ һэн.

Үйлэдбэриин ветер... мунист Константин ... вич Брянский олон ... асуудал шиидхэхэд... радхал оруулжа, зал... нииe хүмүүжүүлхэ ... ехэ юумэ хэһэн бай...

Түсэбтэ табан жэл... дэхи табан жэлэй ... дые болзорһоонь ур... гэхын түлөө завод... участок, бригада ... дэлгэрһэн социалис... сөөндэ шудхалгын ... коллектив нилээд е... жалта туйлана. ... энэ амжалтадань ... зоригтой, арюун һай... шаа һанаатай хүн, ... риин ветеран, ... К. С. Брянскиин ... хубита ехэ даа.

С. ОЧ...

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

КОМБАЙНЕР-МИЛЛИОНЕР

ЛИПЕЦК. Эндэхи ажахынуудта хаа хааһагүй таряа хуряалга эхилбэ. Ростовой механизаторнуудай жэшээгээр техникэ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэһэн мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Шэнэ ургасын талхаар баригдаһан хүбэриг хилээмэн «Боринский» совхозой комбайнер И. К. Стебенёвто барюулагдаба. Энэ нүхэрнай түрэһөөр 60 жэлэйнгээ, механизатораар хүдэлжэ эхилһээр 30 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэһэн байна.

Түрэл ажахыдаа ажаллажа эхилһэн сагһаань хойшо миллион пүүд ороохо сохиһонтойнь дашарамдуулан, хамта хүдэлдэг нүхэдынь тэрэнэйнгээ гар шангаар адхан амаршалһан байна.

Мүнөө совхозой поли дээрэ хэдэн олон машина хүдэлдэг болонхой. Стебенёвой һургаһан механизаторнууд совхозой 20 комбайниие жолоодоно. Ажалай ветеран — гурбан үеын залуушуулые һургагша мүн.

ТУРКМЕНИ:

НЕФТЕХИМИИН БАРИЛГАНУУДТА

АШХАБАД. Туркмениин геологууд Сазакинай сагаан шохойн ехэ уурхайе промышленна үйлэдбэридэ тушааба. Энэ материал Чарджоугай нефть буйлуулдаг заводой барилгын талмай дээрэ бетон худхахада хэрэглэгдэхэ юм.

Сазакинай сагаан шохой хүнгэн, карьернэ аргаар малтагдана. Энэ уурхайн хажуугаар автомобилиин харгы, түмэр зам гарана. Аму-Дарья мүрэн дээгүүр бариягын шулууе шэрэхэдэ зохид болохо.

КАЗАХСТАН:

ГИДРАВЛИЧЕСКА ЭКСКАВАТОР

КЕНТАУ. Эндэхи экскаваторай заводой коллектив гидравлическа приводтэй түрүүшын экскаватор бүтээн гаргаба. Машина хүсэ ехэтэй, хүнгэн солбон байхаһаа гадна, элдэб олон ондоо ажал хэхэ шадалтай. Элдэб орёо газар малтахадаа, жэгдэлхэдээ, ашаа тээхэ, буулгаха ажалда тэрэниие хэрэглэжэ болоно.

Шэнэ түхэлэй продукци болзорһоонь урид бүтээн гаргагдаа. Экскаваторые гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртөөхын түлөө предприятиин коллектив тэмсэжэ байнхай.

УКРАИНА:

МОНГОЛ ОРОНДО ТУҺАЛНА

СИМФЕРОПОЛЬ. Крымэй — Украинын эгээл урда областиин механизаторнууд МНР-эй таряашадта ургасаяа хуряахадань туһалха юм. Комбайнер, трактористнууд болон хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд олоороо аха дүү энэ орондо эльгээгдээ. Тэдэнэй олонхинь аха дүү Монгол ороной таряа хуряалгада оло дахин хабаадалсаһан байна. Энэ жэлдэ тэдэ ганса таряа хуряалгада ажаллаха бэшэ, мүн монгол механизаторнуудта дүй дүршэлөө дамжуулха байна.

(ТАСС-ай корр.).

Свердловско область. Эндэхи «Орджоникидзевский» совхозой директор Ефим Федосеевич Маркинда һаяхан Социалис Ажалай Герой гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Энэ ажахыда овощ ургуулха теплицын комбинат бии юм. Үнгэрһэн жэлдэ комбинадай дүрбэлжэн метр талмай бүхэнһөө 32 килограмм овощ абтаһан байна. Совхоз овощ үйлэдбэрилхэ, худалдаха талаар 1975 оной хэмжээндэ гаранхай.

Совхоздо мал ажалшье хүгжэнги. Хара-соохор үүлтэрэй ашаг шэмэ ехэтэй үнеэд эндэ бии болгогдоо. Жэл соо нимэ үнеэн дунда зэргээр 4788 килограмм һү үгэнэ. Ажахын амжалтада тэрэнэй директор, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, РСФСР-эй габьяата зоотехник Е. Ф. Маркинай хубита ехэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Маркин малшадтай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

«ТЭРЭНГИМНАЙ» ХААНА ГЭЭШЭБ?

Буряадайнгаа түб, Улаан-Үдэ орохадоо, «Тэрэнги» гэжэ номой магазинда заатагүй ородог байгаабди. Теэд мүнөө хаана гээшэб «Тэрэнги»?!

«Тэрэнгимнай» хаана гээшэб?» гээд редакцида ерэһэн бэшэгүүд соо асуудалнууд табигдана. Эдэ бэшэгүүдэй авторнууд — һургуулиин багшанар, студентнэр, ажалшад ба малшад.

Жэлһээ жэлдэ олошоржо байгаа буряад уран зохёолшодой, шүлэгшэдэй номууд аха дүү социалис республикануудта оршуулагдан хэблүүлэгдэнэ. Орон доторoo яһалхан мэдээжэ болоһон буряад зохёолшод хилын саагуур, социалис гүрэнүүдтэ хэблүүлэгдэдэг болонхой.

Энэ зун үнгэргэгдэһэн Аласкурна ба Сибириин залуу уран зохёолшодой ехэ суглаан дээрэ:

Ургажа байгаа буряад совет литература хадаа орон доторoo эрхимүүдэй тоодо ородог, — гээд Евгений Носов хэлээ һэн.

Нээрээшье, бодоод үзыт даа! Хэды бэлигтэй зохёолшод, шүлэгшэд, эрдэмтэ шэнжэлэгшэд манай Буряадта бии гээшэб! Ч. Намсараев, Ж. Тумунов, Сэнгэнэ Туяа, Д. Улзытуев, Ц. Галсанов, Д. Жалсараев, Ц. Дамдинов, И. Калашников, Д-Р. Батожабай... гээд тоолохо болоо һаа нилээд олон. «Теэд иимэ олон бэлигтэй зохёолшод, шүлэгшэд ба эрдэмтэдэйнгээ номуудые, зохёолнуудые буряад номой хэблэлээр гаргадаг аад, юундэ өөрын тусхай магазингүй гээшэб?» — гээд бэшэг дэһэн бэшэгүүдшье олон. Эдэ бүгэдые хараад, уншаад байхадаа, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдээр уулзахадамнай, иигэжэ мэдүүлбэд:

— Бидэ Москвагай технологическа институдай студентнэрбди. Москваһаа түрэл Буряадтаа, Улаан-Үдэдээ яаража ерээбди. Москва хотодо эрдэм һуралсалай, мүн миин уншаха номуудай хэды олоншье һаа, манай Буряадай зохёолшодой номууд бидэнэй дура татадаг СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай хэблэһэн номуудые магазинуудаар бэдэрээд олоогүйбди.

Урда жэлнүүдтэ бидэнэр «Тэрэнги» гэжэ магазин соо дуран соогоо номуудые шэлэдэг байгаабди...

Мухар-Шэбэрэй аймагһаа Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрхилэгшэ Б. Цыдыпцыренова иигэжэ бэшээ һэн: «Улаан-Үдэдэ «Тэрэнги» гэжэ магазинай байхада, дуратай номоо шэлэжэ абадаг һэмди.

Эндэ һаяхан «Знание» гэжэ номой магазин соо хүдөө ажахын институдай студент Б-Д. Цыдыповтэй уулзажа:

— Хүлисэгты, яагаа олон ном абанат? — гэхэдэмнай:

— Үгы, гэртэхимни гараһан шэнэ буряад номуудые һонирхожо, ходол намда захидаг юм. Урда жэлнүүдтэ «Тэрэнгиһээ» амарханаар абадаг аад, мүнөө ном бэдэржэ, сагаа һалганаб, — гэжэ хэлэбэ.

Тэрэл магазин соо ондоо хүнтэй хөөрэлдэбэбди.

— Би юрын малшан хүм, Улаан-Үдэ ерэжэ, эд бараа абадаг, үхибүүдтээ һургуулиин хубсаһа хунар, саарһа гуурһа суглуулдагби. Теэд номой магазин оронгүй, буряад ном абангүй ошоһоноо һананагүйб, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Юун гэжэ һананат? Нютагай хэблэлээр гараһан номой магазин байгаа һаа, ямар бэ?

— Ехэ һайн байгаа. Теэд тиимэ магазин байһан аад, юундэ үгы болоһон юм? Хэзээ нээгдэхэб? Хаана? — гэжэ асуугаа һэн.

Хэды олон хүнүүдээр уулзаһанайнгаа һүүлдэ Буряадай номой наймаа эрхилдэг зургаанай директор нүхэр С. А. Норбоевтой уулзажа:

— «Тэрэнги» магазинай юундэ хаагдаһан тухай хэлэжэ үгыт. Ямар шалтагаанаар хаагдаһан юм? — гэжэ асуугаабди.

— Ленинэй гудамжаар байдаг Буркоопсоюзай гэрэй доодо дабхарта нютагай хэблэлэй номуудые худалдаха магазин нээһэн зомди. Ажалнай яһала урматай ябажа, номуудай авторнуудтай, уншагшадтай һонин уулзалгануудые хэдэг болоод байтарнай, Буркоопсоюз гэрээ заһахамнай гэжэ, бидэниие тэндэһээ гаргаад заһабарилгын һүүлдэ һөөргэмнай оруулаагүй. Мүнөө тэрэ «Тэрэнги» гэжэ номой магазин байһан гэртэмнай Буркоопсоюзай мастерской нээгдэнхэй. Нютагай хэблэлээр гараһан номуудые худалдаха магазин тухай яһалхан хэлсэдэг зомди.

Республикын багшанарай суглаан дээрэ, һаяхан үнгэргэгдэһэн уран зохёолшодой съезд дээрэшье тэрэ магазиниие һэргээхэ тухай хөөрэлдөөн гараһан байна.

РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоев, мүн бусад хүнүүд тэрээн тухай дурадхал оруулһан байна.

Бури һаяхан бии болоһон номдо дуратайшуулай һайн дуранай булгэмшье энэ асуудал табяа һэн.

Номой худалдаа наймаанай баазын директор нүхэр И. Ф. Ивверьковтэй хөөрэлдэхэдэмнай:

— «Тэрэнги» магазин соо ганса уран зохёолшо, шүлэгшэдэй номууд бэшэ, харин эрдэм-шэнжэлэлгын, хүдөө ажахын ба соёл гэгээрэлэй асуудалаар хэблэгдэһэн номууд элбэгээр табяатай байгша бэлэй. «Тэрэнги» хадаа ехэ һайн магазин байгаа. Городой түбтэ, хүн зоной харгы дээрэ — яһала зохид газарта юм һэн. Тэрэ магазинда холоһоо ерэһэн зон отол ородог, номой наймаан гүйсэтэй байдаг һэн, — гээд хэлэнэ.

Номой хэблэлээр гараһан номуудай тусхай магазинай нээгдээ һаа, иимэ нэгэ һанамжа байна. Буряадай номой хэблэлээр гараһан элдэб зохёолнуудһаа гадна, уран һайханда хабаатай зүйлнүүдые (уран зохёолшод, артистнар, зурагшад тухай альбом, тэдэнэй дүрэ зурагуудые) наймаалхада болохтой һэн ха. Мүн буряад һайхан дуунуудай пластинкануудые юундэ оруулжа болохогүйб? Хоёр долоон хоногто гү, али һарадаа нэгэ дахин номуудай авторнуудтай уулзалгануудые хэхэдэ хэды һайн байха гээшэ һэм!..

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй журналистикын таһагай студент.

УРАН ГАРТАН

Хяагтын трикотаж нэхэлгын фабрикын коллектив эрхим шанартай продукци гаргажа, ажалшадай эрилтые һайнаар хангахые оролдоно. Энэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй нэхэн оёһон трикотаж хубсаһан манай республикын, мүн хүршэ область, хизаарнуудай ажалшадта эльгээгдэжэ, һайн сэгнэлтэ абана. Тус фабрикын коллектив хубсаһа һайн шанартайгаар, гоёор нэхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

1971—1972 онуудта тус фабрикын цехүүд һэльбэн заһабарилагдаһан юм. Ноһоной утаһа нэхэхэ бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд фабрикын цехүүд соо тодхогдоһон байгаа. Мүнөө элдэб зүйлэй хубсаһан олоор нэхэгдэдэг болоо. Эндэ дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд ехэ олон юм.

Олон жэлэй туршада энэ фабрикада ажаллаһан хубсаһа эсхэгшэ Е. К. Молонова шэнэ түхэлэй гоё хубсаһа нэхэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулжа байдаг. Олон жэлэй туршада эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө нүхэр Е. К. Молонова Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм. Юрын хубсаһа оёгшын ажал хэрэг иимэ үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Мүнөө Е. К. Молонова бүри оролдосотойгоор хүдэлнэ. Өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые ехэ дуратайгаар һургадаг.

Хяагтын трикотаж нэхэлгын фибрикын коллектив жэлһээ жэл бүри улам ехээр хубсаһа нэхэнэ. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй эсэс багаар жэлдээ 6 миллион түхэригэй продукци худалдадаг болохоор хараална.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хубсаһа эсхэгшэ Е. К. Молонова (дундань) хамта хүдэлдэг нүхэдөө өөрынгөө дүршэлдэ һургажа байна. 2. Шэнэ зүйлэй хубсаһа эсхэхэ тухай хөөрэлдөөн.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото-зураг.

ФОТОРЕПОРТАЖ

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ГАБРОВЫН ЭЛЕКТРОТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД

СОФИ. Болгариин бүтээн гаргадаг электротельферүүд дэлхэйн олон оронуудта мэдээжэ болонхой юм. Эдэнь Габровадахи «Подъём» гэжэ заводто бүтээгдэдэг. Тус завод арбан гурбан жэлэй туршада тээ 6,5 мянган электротельферүүдые гаргадаг һаа, харин мүнөө тэдэнь 64 мянганда хүрөө.

«Подъёмой» продукци һайн шанартай байһанаа хүрхадаг. Иимэ түхеэрэлгэнүүд гол түлэб СЭВ-эй гэшүүн оронуудта эльгээгдэнэ.

Болгарида социалис революциин болоһоор 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, габшецууд ехэ уялгануудые абанхай. Ажалайнь бүтээсэ байгша ондо 22 процентээр ехэшэлхэ ёһотой. Металл, электрын элшэ хүсэ, түлишэ гэхэ мэтые нилээд алмалха гэжэ коллектив шиидэнхэй.

ҮҮСХЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ДҮНГҮҮД

БУДАПЕШТ. Тольна областиин госхоз, хүдөө ажахын юһэн кооператив табан жэлэй саана хамтын пайгаар Венгри доторoo түрүүн, агрохимическэ түб эмхидхэһэн юм. Пайщигууд — ажахынуудай хамтынь газар 100 мянган гектар болодог. Агрохимическэ түбэй байгуулагдаһанай ашаар, хүдөө ажахыда тон шухала химикадуудые асарха, хадагалха хүдэлмэри үнеэр бага, һэн болохоһоо гадна, бүтээһэн заводһоо захил хэһэн ажахы хүрэтэрхи гарзашье хороо.

Табан жэл — яһала дүн гаргамаар болзор. Агрохимическэ түбһөө тонно химикат асархын тула пайщик-ажахы 1969 онойхиһоо 1,5—2 дахин бага гаргаша хэнэ. Хидьескэдэхи үүсхэлшэдэй туйлалтанууд Венгриин бусад ажахынуудые һонирхуулна.

ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ҮРЭ

БЕРЛИН. ГДР Советскэ Союз хоёрой мэргэжэлтэдэй хамтааран бүтээһэн үнеэ һаадаг «М-622» гэжэ түхеэрэлгые Эльстервердэхи хүдөө ажахын «Импульс» гэжэ комбинат олоор бүтээн гаргадаг болобо. Уласхоорондын оршом соо ажалаа хубаарилан бүтээһэнэй үндэһөөр иимэ машинын зарим түхеэрэлгэнүүд Резекнедэхи (Ригэ) хүдөө ажахын түхеэрэлгэнүүдэй «Кургансельмаш» гэжэ совет заводуудта бүтээгдэнэ. Хараалагдаһан болзорһоо хоёр жэл урид үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн түхеэрэлгэ уласхоорондын хүдөө ажахын выставкын «Агра-74» гэжэ алтан медальда хүртөө.

Иимэ автомат түхэлэй түхеэрэлгын түрүүшын бүлэгүүд Советскэ Союз, Венгри болон СЭВ-эй бусад гэшүүд оронуудта эльгээгдэхэ юм.

ТОРУНИИН АЛДАР СОЛО

ВАРШАВА. Торунь хото гансал Н. Коперникэй нэрэмжэтэ университедээрээ суурхадаг бэшэ юм. Польшодохи химиин хүгжэжэ байгаа. Плоцк, Пулава, Кендзенжин, Освенцим гэхэ мэтэнүүдһээ гадна, оршон тойрондонь мүндэлһэн промышленна ехэ үйлэдбэри энэ эртэ урдын хотын шэнэ һүлдэ тэмдэгынь болоно. Искусственна утаһа нэхэхэ заводой барилга эндэхи 64 гектар талмай дээрэ 32 һарын туршa соо бүтээгдээд, хүдэлжэ эхилэнхэй. Тэрэнэй үшөө нэгэ хубинь һаяхан ашаглалгада оруулагдаа.

Торуниин комбинат жэлдээ 30 тонно дүн сагаан, хөөбэр шэнги зөөлэн, синтетическэ утаһа нэхэжэ гаргаха үйлэдбэрилхы хүсэтэй.

ХАЙФОНОЙ ОЛОН ДАБХАР ГЭРНҮҮД

ХАНОЙ. Хойто Вьетнамай промышленна ехэ түб — Хайфон хотын һандаргагдаһан газарнуудта олон дабхар байшангуудтай мүнөө сагай шэнэ кварталнууд бодоно. Байгша оной зургаахан һарын туршада Хайфоной барилгашад 20 мянган дүрбэлжэн метр байра барижа, ашаглалгада тушааһан байна. Дайнай хойто тээхи түрүүшын һарануудай хугасаа соо баригдаһан саг зуурын гэрнүүдтэ байрлаһан портовигуудай, судна заһабарилагшадай, промышленна бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдэй хэдэн зуугаад бүлэ шэнэ байрануудта нүүжэ ороо. Хүлһаар, сан түмэрөөр баригдаһан гэрхэнүүдэй тоо Хайфондо улам үсөөржэ байнхай.

(ТАСС).

НАЙМААШАН

Вера Михайловна Истомина арба гаран жэлэй туршада наймаалагшаар ажаллана. Нестеровэ тосхоной хүн зон наймаалагша тухайгаа урин дулаанаар иигэжэ хэлсэдэг:

«Ямар нэгэн юумэ худалдан абаха гэбэл, Вера Михайловнада хандагты. Ёһотой зүб заабари хэлэжэ үгэхэ.

Истоминагай хүдэлдэг магазинда ороходоо, худалдаанда табигдаһан эд бараагь харахадаа, эндэ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ хүн хүдэлдэг гэжэ абаһаар мэдээд орхихот. Вера Михайловна бага үхибүүн, үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдшье байг, тэдэнэй һураһан юумые дары абажа харуулдаг, тэдэнэй асуудалда түбшэн даруугаар харюу үгэдэг хадань тосхоной хүнүүд наймаалагшаяа ехэ хүндэлдэг заншалтай.

Урдаа табигдаһан түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула ямаршье һалбарида ажаллажа байһан хүн оролдодог гээшэ. Вера Михайловна һарын туршада нютагай зондо 14500 түхэригэй эд бараа худалдаха һаа, тэрэнээ ходо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо ябадаг юм.

Дүй дүршэлтэй наймаалагша июль һарынгаа түсэб 9 хоногоор урид дүүргэв. Һарын дүүрэтэр Вера Михайловна үшөө 800 түхэригэй эд бараа худалдаһан байна.

— Хүн бүхэнэй эрилтэ мүнөө тад ондоо болонхой. Зоной захиһан бараа хаһа сагтань асаржа, наймаалха гэжэ оролдодогбди, — гэжэ Вера Михайловна мантай уулзахадаа хэлээ һэн.

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин аймаг.

ЭХЫН АГУУЕХЭ БААТАРШАЛГА

КИЕВ. (ТАСС-ай корр.). Москваһаа, Тольяттиһаа, Новосибирскһээ, Запорожоһоо, Казахстанһаа, Диксонһээ, оронoймнай бусад нютагуудһаа хэдэн арбаад хүн Украинын Сумска областьдохи эртэ урдын Ромно хотодо ерэбэ. Эдэнэр бултадаа нэгэ фамилитай юм. Эдэнэр нэгэ эхын — дайнай хүшэр бэрхэтэй жэлнүүдтэ элдэб үндэһэ яһанай 48 үхибүүе үргэжэ абаад, хүмүүжүүлжэ ехэ болгоһон коммунистка Александра Аврамовна Деревскаягай үхибүүд гээшэ.

Эхын агууехэ баатаршалгые, гайхамшаг шэн габьяае, патриотизмые үндэрөөр тэмдэглэн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум А. А. Деревскаяда «Эхэ-Геройн» хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Манай орон дотор, хилын саана мэдээжэ болонхой, олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн бүлын гэшүүд А. А. Деревскаяда энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһондо зорюулагдажа үнгэргэгдэһэн хотын олониитын баярай суглаанда хабаадаа.

Сумска областиин ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Д. Я. Козеняшев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, суглаагшадай нэрьемэ альга ташалга доро «Эхэ-Герой» гэһэн орденийе хотын хизаар нютагаа шэнжэлгын музейн хэтын хадагаламжада дамжуулһан байна. Совет патриот эхэнэрэй баатар габьяата ажабайдал, эхын шэн зориг тухай хөөрэһэн зүйлнүүд эндэ табигданхай.

Гэр бүлэдэнь ехэ анхарал хандуулһанай, оролдолго гаргаһанай түлөө, Совет оронoй гражданинуудые хүмүүжүүлгэдэ бүхы ами наһаяа зорюулһан эхын дурасхаалые мүнхэлһэнэйнь түлөө Деревскитанай бүлын хэдэн үеын түлөөлэгшэд парти, правительстводаа халуун баяр баясхалан хүргэбэ.

1973 ондо Лейпцигтэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын кинофестиваль дээрэ «Алтан гулабхаа» гэжэ шанда хүртэһэн «Роменская мадонна» гэдэг докуметальна фильм баярай суглаанда хабаадагшадта харуулагдаа. Украинын ССР-эй правительствын шиидхэбэреэр, эхын баатаршалгые мүнхэлхэ дурасхаалта тэмдэгэй һуури табилгада зорюулагдажа, хотын ажалшадай митинг болобо.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдана

БУРЯАД ХЭЛЭНЭЙ ОРФОЭПИ ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхниинь августын 7-ной номерто).

Буряад хэлэ, бэшэг шэнжэлгэдэ орфоэпидэ зорюулһан эрдэмтэдэй бэшэһэн нэгэ монографи, хэды статьянууд бии. Эдэ хүдэлмэринүүдэй тухай тушаа богонихоноор тогтоё.

Тус асуудалые эгээл түрүүн гүнзэгыгөөр, ехэ материал хэрэглэжэ, профессор Т. А. Бертагаев 1947 ондо шэнжэлһэн юм. («Бурятмонгол хэлэнэй орфоэпи тухай». БИОН-ой гар бэшэгэй фонд, № 1503). Энэ хүдэлмэри соогоо автор иимэ асуудалнуудые тайлбарилаа: 1) буряад литературна хэлэнэй жанрнууд: научно-ориуулгын, газетно-публицистическэ, уран зохёолой, аман (яряанай) хэлэнэй; 2) нютаг хэлэнүүдэй фонетическэ, морфологическа онсо зүйлнүүд; 3) хори нютаг хэлэн тухай; 4) сценическэ үгүүлэлгэ ба орфографи; 5) үгүүлэлгын нормонууд г. м.

Профессор Т. А. Бертагаев литературна хэлэнэй орфоэпиин ёһо гуримуудые тон зүбөөр тодорхойлжо үгөө, харин мүнөөнэнь хожомынь ондоо эрдэмтэд шэнжэлгэнүүд соогоо дабтаһан, баталһан байна. Автор иимэ ёһо гуримуудые нэрлэнэ: 1) орфоэпиин үндэһэн һуури боложо. Бүхы буряадуудта мэдээжэ үгэнүүд, тэдэнэй дүрсэнүүд абаха (35-дахи нюур); 2) орфоэпиин үндэһэн һуури мүн хори нютаг хэлэн болохо ёһотой (36-дахи нюур); 3) ганса хори нютаг хэлэ абаха хэрэггүй, юундэб гэхэдэ, энэмнай национальна хэлэн бэшэ, харин тэрэнэй хуби — нютаг хэлэн юм (36-дахи нюур); 4) орфоэпиин дүримүүдые орфографиинь дүримүүдтэй нягта холбоотойгоор зохёохо (73-дахи нюур).. Энээнһээ гадна, профессор Т. А. Бертагаев шэнжэлгэ соогоо орфоэпиин гол түлэб дүримүүдые нэрлээ. Тэдэнэй олонхинь абтамаар, зүб гэжэ һанагдана. Дээрэ хэлэгдэһэн шэнжэлгэ мүнөөшье болотор хэблэгдээгүй байһаниинь халагламаар.

Буряадай мэдээжэ артист Ч-Н. Генинов 1963 ондо «Уран үгэ тухай тэмдэглэл» (Улаан-Үдэ, 1963) гэжэ бишыхан ном хэблээ һэн. Энэ буряад драматическа театрай артистнарай хэрэглэхэ гэжэ зохёогдоһон һонирхолтой зохёол байгаа. Тэрээн соогоо автор иимэ асуудалнуудые оруулна: 1. хурса тодо үгэ тухай (дикци); 2. нюурай ба хэлэнэй гимнастика; аялгануудые ба хашалгануудые үгүүлэлгэ; 3. орфоэпи (зүбөөр хэлэлгэ); 4. уран һайханаар уншалга; 5. үгэ хэлэлгэдэ амисхалай үүргэ.

Ч-Н. Гениновэй номхон соо орфоэпиин олонхи асуудалнууд дутуу, хүсэд бэшээр үгтэһэншье һаа, практическа талаһаа илангаяа залуу артистнарта хэрэгтэй юм.

Г. О. Туденов В. Ц. Найдаков хоёр автор «О некоторых вопросах бурятской сценической речи» («Развитие литературных языков народов Сибири в советскую эпоху», Улан-Удэ, 1965) гэжэ статья хэблээ. Статья соогоо авторнууд буряад сценическэ хэлэлгэдэ хамаатай асуудалнууд дээрэ тогтоно. Артистнар, илангаяа оперно театрай дуушад абьянуудые, үгэнүүдые тодо бэшээр үгүүлжэ дуулана, тэдэнээ ород маягаар үгүүлнэ; композиторнууд, либреттистнэр хэлэндэ хайша хэрэгээр хандана гэхэ мэтын дутуу дунданууд бии гэжэ авторнууд тон зүб тэмдэглэнэ.

Буряад хэлэнэй орфоэпидэ зорюулжа, Д. Д. Амоголонов 1963 ондо «Произносительные нормы бурятского языка» гэжэ статья толилоо. («О связи преподавания родного языка и литературы с жизнью», изд. Минпроса БурАССР, Улан-Удэ, 1963). Статья соогоо буряад хэлэнэй үгүүлэлгын ехэнхидээ теоретическэ асуудалнууд дээрэ тэрэ тогтоно. Түрэл хэлэнэй гол түлэб фонетическэ онсо илгаа, дуутай абьянуудай бүлэгүүд, орфоэпиин тогтолгодо хори нютаг хэлэнэй болон орфографиин үүргэ, орфоэпиин ёһо гуримууд мэтын асуудалнуудые автор тайлбарилаа. Статьягай түгэсхэлдэ нэгэ хэды үгүүлэлгын дүримүүдшье нэрлэгдэнэ. Түргэн Ө (бэшэгэй дээрэхи Ү-гэй орондо). Ы аялганай орондо дифтонгуудые үгүүлхэ тухай һайшаалтай дүримүүдые автор үгэһэн байна. Тиигэбэшье авторай нэрлэһэн зарим дүримүүдынь, манай һанахада, абтамаар бэшэ шэнги. Нэрлэхэдэ: 1) «Ж, Ш хашалгануудай һүүлдэ И үгүүлхэ: **жил, ширэм, шибэнэхэ, шибшэхэ, шижэ»** (22-дохи нюур). Эндэ И аялган дуулданагүй, дуулдахашье ёһогүй, юундэб гэхэдэ Ж, Ш хододоо хатуу ха юм. Тиимэһээ тус жэшээнүүдые иигэжэ үгүүлхэ: **жэл, шэрэм, шэбэнхэ, шэб(п)шэхэ, шэжэ;** 2) «түргэн ба удаан аялганууд зөөлэн хашалгануудай һүүлдэ ямаршье үедэ И шэнгеэр дуулдадаг: **нитаг, хирхо, баатарлиг, идир»** (22-дохи нюур). Бидэ бэшэгэй дүримдэ зөөлэн хашалганай һүүлдэ байһан түргэн А, О, Э аялгануудай орондо И бэшэдэг заншалтай болонхойбди. Тиимэһээ орфоэпидэ эдэ түргэн аялгануудые И-гэй орондо үгүүлхэ ёһотойбди: **нютаг(х), хёрхо, эдер, баатарляг(х).**

1969 ондо Л. Ш. Шагдаровэ өөрынгөө хүдэлмэри соо орфоэпиин зарим асуудалнууд дээрэ богонихоноор тогтожо, һонирхолтой хэды һанамжануудые нэрлээ һэн. (Бурятский язык, сборник «Закономерности развития литературных языков народов СССР в советскую эпоху». Москва. 1969, (401—404-дэхи нюур). Хүдэлмэри соогоо автор орфоэпиин теоретическэ асуудалнуудта тогтоод, тэрэнэй нэгэ хэды дүримүүдые нэрлэжэ үгөө. Тиигэхэ зуураа иимэ юумэнүүдые тэмдэглэбэ: 1) буряад хэлэнэй орфоэпиин дүримүүдые нэгэ мүһэн болгохо зүйлнүүд гансал хори хэлэн ба бэшэгэй дүрим хоёр; 2) буряад хэлэнэй орфоэпи хоёр стильтэй (янзатай): **хүсэд ба хүсэд бэшэ.** Хүсэд стильдэ үгэнүүд, тэдэнэй дүрсэнүүд соо түргэн аялганууд хүсэдөөр үгүүлэгдэдэг (гарадаг, ябана), зүгөөр хүсэд бэшэ стильдэ тэдэнэр тодо бэшээр, хүсэд бэшээр дуулдадаг: (гардаг, ябна: 401-дэхи нюур). Хүсэд ба хүсэд бэшэ хоёр стиль ород хэлэнэй орфоэпидэ бии юм гэжэ эгээл түрүүн академик Щерба хэлэһэн юм. Л. Шагдаровай дурадхаһан хүсэд бэшэ стильдэ тодо бэшээр ганса аялганууд дуулдадаг бэшэ, харин үенүүдшье унажа болодог: һалаар (бэшэгэй хэлэндэ һаланаар), нөөхи (бэшэгэй хэлэндэ үноөхи), үхэ (бэшэгэй хэлэндэ — үгэхэ), тиихэ (бэшэгэй хэлэндэ тингэхэ), иихэ (бэшэгэй хэлэндэ иигэхэ). Манай һанахада, авторай нэрлэһэн хүсэд стиль бэшэмэл литературна хэлэнэй, хүсэд бэшэнь — аман хэлэнэй, бүхы орфоэпиин лэ онсо зүйл (аман хэлэндээ **гардаг, ябна** гэжэ үгүүлнэ ха юмбибди, зүгөөр бэшэмэл хэлэндэ эдэ аялгануудыень иигэжэ бэшэнэбди: **гарадаг, ябана).**

Буряад аман хэлэнэй үгүүлэлгэдэ, ажаглахада, иимэ гурбан стиль бии гэжэ һанамаар: 1) нормативна (буряад драматическа театрай артистнарай, радио, телевидениин дикторнуудэй, буряад хэлэ ба литературын багшанарай үгүүлэлгэ; 2) ном һударай — орфографиин стиль (илангаяа һургуулиин һурагшанар ном һударжа, орфографиие дахажа үгүүлдэг: **морин, зориг, би, ши, абааб** (зүбөөр **морён, зорёг(х), бии, шы, аваaб(п);** 3) яряанай гү, али нютаг хэлэнэй үгүүлэлгэ: **загууан, аялга, аджал, морьтей, онеөн).**

Түрэл хэлэнэй орфоэпиин байдал тушаа тобшохоноор тогтобобди. Тус хэлэнэймнай орфоэпиин шухала асуудалнуудай нэгэниинь тэрэнэй дүримүүдые зохёохо ёһо гуримууд болоно. Дүримүүдыень зохёоходоо, иимэ ёһо гурим баримталмаар гэжэ һанагдана: 1) эгээл түрүүн бүхы буряадуудта мэдээжэ, адлирхуу үгэнүүд ба тэдэнэй дүрсэнүүдые баримталха ёһотойбди. Хори нютаг хэлэн литературна хэлэнэймнай илангаяа һая тогтожо байхада үндэһэн һуури болобошье, тэрэмнай национальна хэлэн бэшэ, нютагай хэлэн ха юм; 2) нютаг хэлэнүүдтэ үгэнүүдэй ондо ондоо дүрсэнүүдтэй байбалнь, хори нютаг хэлэнэй үгэнүүдэй дүрсэ баримталха (жэшээлхэдэ: **хамсы—хансы—ханшы);** 3) орфоэпическэ дүримүүдые зохёоходоо, хэрэгтэй газартань / үгэнүүдэй бэшэгэй дүримүүдые харааадаа абалсаха, тэдэнэрэй хоорондо үлүүсэ ехэ илгаа гаргаһанай хэрэггүй; 4) нютаг хэлэнүүдһээ үгэнүүдэй таарахаар дүрсэнүүдые үргэнөөр литературна хэлэнэйнгээ орфоэпидэ оруулха.

Имагтал ганса хори нютаг хэлые болон бэшэгэй дүримые үндэһэлэн, түрэл хэлэнэйнгээ орфоэпи зохёохо гээшэ буруу. Манай бодоходо, илангаяа баруун нютаг хэлэнүүдһээ үгэнүүдэй дүрсэнүүдые абахаар гэжэ һанагдана, (тэндэ литературна хэлэмнай ойлгосогүй, дэлгэрнэгүй, бэшэгэй дүримдэ тус нютаг хэлые баһа баримталнагүйбди). Нэгэ адли удхатай үгын дүрсэнүүд харилсахада, тиимэ ехэ ойлгосогүй байхагүй. Тиимэ дээрэһээ баруун болон ондоошье нютаг хэлэнүүдһээ үгын янзануудые абахада болохо, хожомынь али нэгэниинь тодорно бээз. Литературна хэлэнэй орфоэпидэ тиимэ янзанууд олон байхадаа таарахагүй, хүдхаляа гаргаха, бэшэгэй дүримтэй заатагүй алгасаха болохо гэжэ мэдээжэ. Тэдэниие хожом орфоэпическэ словарь соо тэмдэглэжэ, нэгэ мүһэн болгоходо болоно бээз гэжэ һанагдана. Литературна хэлэндээ таарамжагүй диалектизмүүдые абаһанай хэрэггүй. Нэрлэхэдэ, иимэ диалектизмүүдые: **загууан, бисайхан, аджал, аялга, ебэн, ёдоо, баррай, эньшаа, тэньшаа, мэдэххэй, хашан (гээд), хаж (гээд), сияа, тогол, урта, нямаан, хагдоор, ябжаина, одёрхо, ожорхо, хольпин, уухниш, ма(й)хан, хайн, ноход, моришые, буряаһууд, телөөн, урьтей, хэлен, эрьдем, неэн, Кяхтоос, ябаатшоо, хадны, хананда, тамахь, тасяа, мо(й)рон, бьяана, дүй ба(й)рха г. м.**

Литературна хэлэнэй орфоэпиин нэгэ хэды дүримүүдые **нэрлэхэмни. Эдэниие хүсэдөөр зохёохын тула олон хүнэй суглууһан үргэн ехэ материал хэрэгтэй гээшэ ааб даа. Артистнарай, дикторнуудэй, багшанарай, һурагшадай, колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, интеллигенциин (хүдөөгэй ба городой) үгүүлэлгэ заатагүй ажаглаха, шэнжэлхэ хэрэгтэй. Би өөрөө ажаглажа ябаһан нэгэ хэды материал дээрэ үндэһэлжэ, илангаяа һургуулиин практикада хэрэгтэй дүримүүдые доро нэрлэнэб.**

1. АЯЛГАНУУДЫЕ ҮГҮҮЛХЭ ДҮРИМҮҮД

1. Түргэн аялгануудые үгүүлэлгэ.

а) Буряад хэлэндэ түрүүшын үеын түргэн аялганууд хододоо эршэтэйгээр үгүүлэгдэдэг, хабаадагша эдэбхитэй органуудайь шүрбэһэн үлүүсэ шангададаг, бэе дээрэ сохилто абадаг гээшэ. Тиимэһээ тэдэниие хүсэдөөр, тодоор үгүүлхэ ёһотой. Эдэниие ондоогоор хүсэд аялганууд гэжэ нэрлэдэг. Жэшээ: **аргамжа, тэдэнэр, худа** г. м. Тиигэбэшье, зарим нютаг хэлэнүүдтэ (эхирэд диалектын нютаг хэлэнүүдтэ: баргажан, каучуг, эхирэд-булагад, байгал-худари) зөөлэн хашалгануудай урда (р, б, м) дифтонгшуугаар дуулдадаг.

Зарим ушарта энээнһээ боложо, үгын удхашье хубилдаг: **та(й)рха** (ородоор сеять) — **тайрха** (ородоор отрезать); **ха(й)рха** (ородоор отправляться домой) — **хайрха** (ородоор лягаться) г. м.

Зүб үгүүлэлгэ:	Буруу үгүүлэлгэ:
морён	мо(й)рён
нарян	на(й)ран
түве	тү(й)ве
буря	бу(й)ря

б) Түрүүшын бэшэ үенүүдэй түргэн аялганууд зэргэлжэ байһан хашалгануудһаа боложо, тодо бэшээр дуулдадаг гү, али унадаг байна. Буряад хэлэндэ бэе бэетэйгээ тудалдаһан хашалганууд зэргэлдэггүй (бэе бэетэйгээ зэргэлдэг ба зэргэлдэггүй гэжэ хашалганууд байдаг). Жэшээлхэдэ, һ хашалганай һүүлдэ ямаршье хашалган сэхэ зэргэлдэггүй). Түрүүшын бэшэ үедэ (үгын һүүлшын түргэн аялгаһаа бэшэнь) түргэн аялганууд **зэргэлжэ шададаг хашалгануудай дунда** ехэнхидээ унадаг. Тиимэһээ тэдэниие унагаажа үгүүлхэ ёһотой.

Бэшэгэй дүримдэ:	Үгүүлэлгын дүримдэ:
ханана	ханна
хододоо	хөддоо
бутатай	буттай
мэдэнэ	мэднэ
ехэхэн	еххэн

Зүгөөр зэргэлдэггүй хашалгануудай дунда оробол, түргэн аялганууд тодо бэшээр дуулдадаг, теэд унадаггүй.

Бэшэгэй дүримдэ:	Үгүүлэлгын дүримдэ:
малтаба	малт(а)ва
хатаба	хат(а)ва
ашаба	аш(а)ва

Үгын һүүлдэ ороһон түргэн аялганууд (илангаяа нээмэл үедэ) унадаггүй, тодо бэшээр дуулдадаг: хонх(о), хан(а), гэртэ(э) г. м.

Э. РАДНАЕВ,
Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

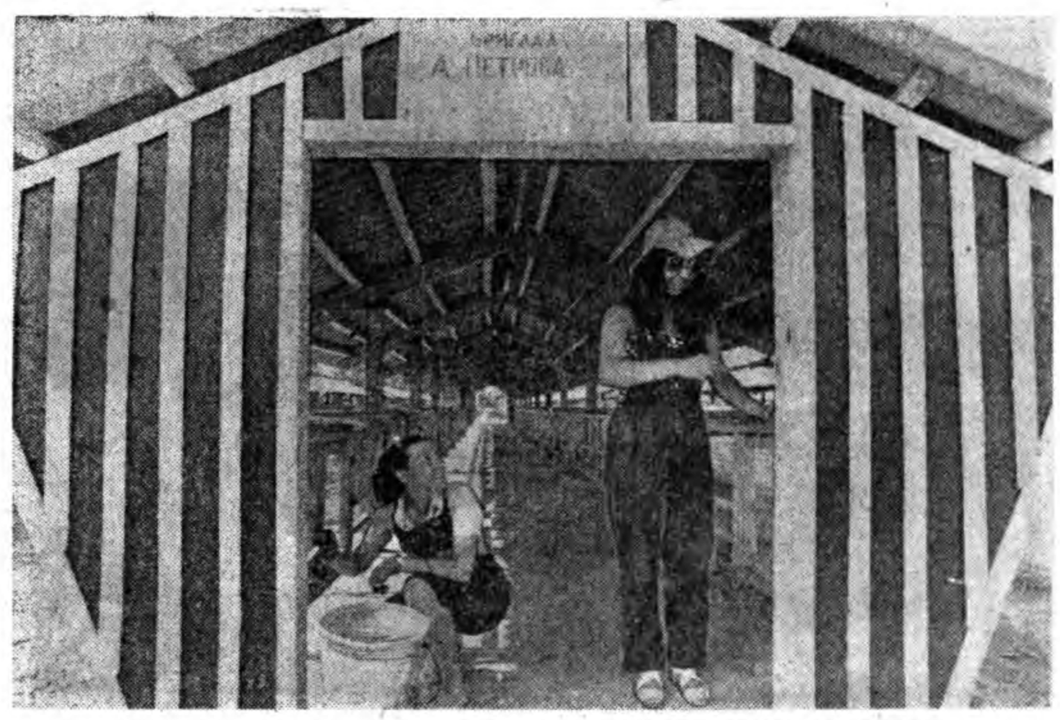

АЖАЛАЙ СЕМЕСТР

МОСКВАГАЙ вузуудай студентнэр табан жэлэй эршэтэ барилганууд дээрэ — Москвада, Москвагай, Смоленскын, Тулын, Эрхүүгэй, Шэтын, Новгородой болон ороной бусад областьнуудта залуу наһанай эршэ зориг харуулан, ажаллажа байнхай.

Ниислэлэй студентнүүдэй барилгын отрядуудта хамта дээрээ 50 мянган хүн тоологдоно. 2500 барилга дээрэ студентнэр 90 миллион түхэригэй ажал хэхэ ёһотой.

Калининай областьдо 2156 хүнтэй интернациональна отряд эбтэй эетэйгээр ажаллана. Москвагай дээдэ 15 һургуулиин болон 25 хари гүрэнэй 490 студентнэр тэдэнэй бүридэлдэ ородог.

Энэ отряд 3,5 миллион түхэригэй ажал бүтээхэ түсэбтэй. Ажалай 50 үдэрэй туршада хүдөө ажахын болон промышленна 36 барилга бодхоогдоо, гадна гэр байрын, уһалууриин долоон барилга хэгдээ.

Гадна студентнэр 200 концерт харуулха, 900 лекци уншаха, 20 һургуули заһабарилха ёһотой.

Ажалай семестр түлэг дундаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: МГУ-гай философиин факультедэй студентка Светлана Евдокимова (баруун гарһаа), Софиин университедэй юридическэ факультедэй студентка Станка Русева гэгшэд Калининай областьдо песец үнэгэнэй фермын барилга дээрэ ажаллажа байна; линейнэ отрядай командир, МГУ-гай философиин факультедэй 4-дэхи курсын студент Виктор Шаповалов (зүүн гарһаа), МГУ-гай философиин факультедэй 2-дохи курсын студент Виктор Авсючиц.

ТАСС-ай фотохронико.

Футбол БИРАГҮЙ НААДАН БОЛОО

«СЭЛЭНГЭ»: В. Титов, В. Коробкин, А. Русяев, В. Чикачев, В. Плюснин, А. Кизеев, (М. Пастухов 70), Н. Трифонов, В. Вознюк (В. Ведерников 73), Ю. Самсонов, В. Максимов, В. Пугач.

«АМУР»: В. Севостьянов, Г. Фохминенко, Б. Перепелко, В. Язовских, Б. Житников, В. Курцаев, А. Щербинин, А. Белкин, А. Задворный, Р. Мыртычев, А. Ветохин (В. Собцров 46).

Нааданай эхилхын урдахана бага зэргээр аадарлаһан аад, стадион дээрэ футболистнуудай эгээл наада гэмээр зохид, һэрюуншье байба. Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнуудтай ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхөөр Благовещенскын «Амур» команда ерэһэн байгаа. Айлшаар ерэһэн футболистнууд мүнөөдөө үнгэргэгдөөд байһан 19 нааданһаа арбан командые шүүһэн, долоонтойнь тэнсэһэн байна. Харин тиихэдэ хоёрхон — Барнаулай «Динамо», Томскын «Торпедо» командануудта айлшалхадаа шүүгдэһэн байха юм. Мүнөө эдэнэр дүн хамта 27 очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуурида гараһан байна.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд эдэнэртээ байгша оной июниин 19-дэ айлшалхадаа, 2:0 тоотойгоор шүүгдэжэ ерээ һэн. Уржа үдэшэлэн үнгэргэгдэһэн наада харахада, «Сэлэнгын» футболистнууд шүүгдэһэн харюугаа абаха һэдэлгэтэй, бэлэдхэл һайнтайшье байба. Эндэ манай футболистнууд Плюснин, Кизеев, Вознюк, Пугач, Максимов гэгшэд нааданай нэгэдэхи, хоёрдохишье хахадта яһала эмхи гуримтайгаар наадажа, стадиондо суглараашадаа баясуулна.

Эндэ айлшаар ерэһэн футболистнууд һанаһанда хүрэжэ, тэрэ мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуурида ябаһан нэрэ солоёо харуулжа шадаагүй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр халтад гэбэл, хэрзэгы муугаар наадаха һэдэлгэ гаргажа, футболой нааданда дуратайшуулай урмыень хухална. Тииһээ тиитэрээ мүрысөө үнгэргэхөөр Красноярскһаа ерэһэн судья Николай Хахановай хэһэн һануулга, тэмдэглэл, заабарие тоохогүй, спортын журамда таарашагүй ааша гаргадагынь гайхалтай байба.

Нэтэрһэн эдэнэрэй нэгэн — Мыртычев гэгшэ бүмбэгүйгөөр гүйжэ ябаһан манай добтологшые хүлөөрөө дайража, мүрысөөнэй судья тэрээндэ шара карточка харуулха баатай болобо. Зэмэдэ ороһон футболистнууд һайнаар наадахань гэн гэһээ, эдэнэр бүри хэрзэгыгээр, бүмбэгээ дуратай тээшэнь сохижо байгаад аашалалдаа...

Нааданай эхилһээр 71-дэхи минутын ябажа байхада ээлжээтэ добтолгодо ороһон Пугач, Кизеев гэгшэдтэ айлшадай хамгаалагшад воротагайнгаа хажууда зорюута хүлөө табижа үгэжэ, эдэ хоёрые унагаажархиба... Өөһэдөөл зэмэтэй һэн тула ворота руугаа 11 метрэй ялын бүмбэгэ сохюулха болобо. Энээниие Виктор Пугач сохижо, тоо нээжэрхёо. Энээгээр наадан дүүрэжэ, «Сэлэнгэ» командын футболистнууд хоёр очко өөртөө бэшүүлбэ.

Удаадахи наадан августын 18-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Томскын «Торпедо» команда ерэхэ болонхой.

Манай корр.

КОЛХОЗОЙ СААД УРГУУЛАГШАД

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой жэмэстэ саад Шэнэ-Заган тосхоной захада нэмжын харагдадаг. 1974 ондо эндэ сэсэрлигэй һуури табигдажа эхилһэн юм. Мүнөө энэ саад гектар шахуу газар эзэлнэ. Ранетэ, үхэр нюдэн, томо үрэ үгэдэг яблоня саад соо таригданхай.

Марфа Кирилловна Калашникова, Мария Андреевна Олейникова, Анисия Аверьяновна Филиппова гэгшэд олон жэлэй туршада саадай хойноһоо харуулһална. Тэдэнэр ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, саг соонь уһалдаг, бог үбһэнһөөнь сэбэрлэдэг байха юм. Тэдэнэй оролдолгын ашаар, саад жэл бүри баян ургаса үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Оленникова ажалдаа.

А. ШУЛУНОВ.

Авторай фото.

Хилын сааннаа
· телефон · телеграф · радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадартай Крымдэ уулзажа, хөөрэлдэһэн тухай мэдээсэлнүүдые Венгриин, аха дүү бүхы социалис гүрэнүүдэй, дэлхэйн бусад оронуудай хэблэл үргэнөөр тунхаглана. Нүхэд Л. И. Брежневэй, Я. Кадарай уулзалга, хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар үгээ ойлголсолгын оршон байдалда боложо үнгэрһэн байна гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

ООН-ой Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Ясир Арафат түрүүтэй Палестиные сүлөөлхэ эмхиин делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Польшодо ерээд байһан тухай Варшавын хэблэл мэдээсэнэ.

Түүхэй эд, материалнууд ба элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые гамтай һайнаар ашаглаха тухай асуудалнуудаар БКП-гэй ЦК-гай гаргаһан тогтоолые Софиин газетэнүүд үргэнөөр шэнжэлнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, ажалшадай үмэнэ партиин табиһан зорилгонууд бүхы арадай хэрэг болоно. Энэ партийна документ ороной материальна нөөсэнүүдые гамтай һайнаар гаргашалхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ түлхисэ болохо гэжэ «Земедельско знаме» газетэ бэшэнэ.

Оршон тойронхи байгаалие хамгаалха федеральна зургаание Баруун Берлиндэ бии болгохо тухай ФРГ-гэй бундестагай шиидхэбэри Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээе эбдэһэн ябадал болоно. Энэнь Европодохи байдалые зүришэлдөөтэй болгохо байна гэжэ Европын хэдэ хэдэн оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. Оршон тойронхи байгаалие хамгаалха тухай асуудал шиидхэхэ эрмэлзэлтэй бэшэ, харин Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаае муудхааха һэдэлгэтэйгээр ФРГ-гэй федеральна зүргаан Баруун Берлиндэ бии болгогдоо гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

Чилидэхи байдал тухай, Чилиин патриодуудтай дэлхэйн арад зоной һанал нэгэтэй тухай үргэнөөр мэдүүлжэ байһан тухай Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Кипртэхи байдалтай холбоотой хэрэгүүд тухайда гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ.

(ТАСС).

СОФИ

СССР соогуур аяншалха путёвкоор шагнагдана

ТАСС

Болгариин социалис революциин 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «Кооперативно село», «Сельская жизнь» газетэнүүд «Үнэн сэхэ хани барисаан» гэһэн урлатай викторина эмхидхэбэ. Совет, болгар арадуудай ажабайдалтай, амжалтануудтай, революционно ехэ хубилалтануудтай, СССР-эй ба НРБ-гэй хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаантай хоёр газетын уншагшадые үргэнөөр танилсуулга — энээнэй гол зорилго болоно.

«Кооперативно село» газетэ викторинын асуудалнуудые хуудаһануудтаа толилбо. Илагшад Советскэ Союз соогуур аяншалха путевконуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха.

БУХАРЕСТ

РКП-гэй XI съездын директивэнүүдэй проект

ТАСС

1976—1980 онуудтахи табан жэлэй түсэб тушаа, 1981—1990 онуудта Румыниин саашанхи хүгжэлтын гол хараа шэглэлнүүд тушаа РКП-гэй байгша оной ноябрь һарада болохо XI съездын Директивэнүүдэй проект эндэ тунхаглагдаа.

Социалис общество байгуулха, Румыниие коммунизм тээшэ дабшуулха РКП-гэй программын үндэһөөр 1976—1980 онуудай табан жэлэй түсэб обществын материально-техническэ үндэһэ һуурие саашадань хүгжөөхэ байна. Ороной национальна олзо доход байгуулгада промышленность гол үүргэ дүүргэхэ.

1975 онтой жэшэбэл, нийтын продукт үйлэдбэрилгэ — 47—54 процентээр, национальна олзо доход 54—61 процентээр дээшэлхэ. Үйлэдбэриин хүгжэлтэ жэлдээ дунда зэргээр 8—9 процентээр ургаха байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар энээнэй 70 процентнь туйлагдаха юм. Гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн 72—80 процентээр ургаха байна. Ажалшадай бодото олзо доход 35—37 процентээр нэмэхэ.

ПХЕНЬЯН

АЖАЛАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Жэлэй эхинһээ хойшо Корейн Арадай Демократическа Республикын арадай ажахын олонхи һалбаринуудай хүдэлмэришэд үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Пхеньян, Саривон хотонуудые холбодог түмэр зам түргөөр электрижүүлэгдэжэ байна. КНДР-эй ниислэл хотые ороной барайгар таридаг гол районуудай нэгэн — Хойто Хванхэ провинциин захиргаанай түбтэй холбодог энэ зам арадай ажахыда шухала үүргэ дүүргэнэ. «Октябриин 10—Корейн Ажалай партиин байгуулагдаһаар 29 жэлэй ой болотор түмэр зам ашаглалгада тушааха» — гэһэн уряа доро барилгашад эршэмтэйгээр ажаллана.

Химическэ промышленностиин ажалшад байгша оной түрүүшын хахад жэлые амжалтатайгаар дүүргэв. Химическэ үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилдэг ороной эгээл ехэ — Хыннамска химическэ комбинадай коллектив түсэбтэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргээд, ерэхэ жэлдэ ороной барайгарай талмайн гектар бүхэндэ 1,5 тонно үтэгжүүлгэ гаргаха хэрэг хангахые уялгалаа.

Республикын загаһашад ажалдаа амжалта туйлажа, түрүүшын хахад жэлые түгэсхэбэ. Эдэнэр зургаа һарынгаа даабарие июниин 24-дэ дүүргэһэн байна. Загаһа ба олзоборилогдодог бусад продуктнуудые үйлэдбэрилэн абаха жэлэйнгээ түсэбые октябриин 10 болотор дүүргэхые далай дээрэ хүдэлдэг ажалшад уялгалһан байха юм.

РАНГУН

Мэргэжэлтэд олошорхо

ТАСС

Техническэ мэргэжэлэй һургуули Бирмэдэ арадай гэгээрэл хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь болонхой.

Республикын хүгжэжэ байгаа промышленность, мүн хүдөө ажахы даб дээрээ мэргэжэлтэдээр дуталдажа байна. Энээнтэй дашарамдуулан, промышленностьда, хүдөө ажахыда хүдэлхэ мэргэжэлтэдые техническэ мэргэжэлэй училищинуудта һургаха хэрэгтэ Бирмын правительство анхаралаа ехээр хандуулна.

Мүнөө үедэ техническэ мэргэжэлэй зургаан училищи, хүдөө ажахын һургуули Бирмэдэ хүдэлнэ. Мүнөө дээрээ эдэнь дүршэл шадабаритай залуу мэргэжэлтэдээр ороной эрилтые хангажа шадахагүй байна. Тиимэһээ түсэбтэ хоёрдохи дүрбэн жэлэй (1974—1977 онууд) үедэ национальна промышленность ба хүдөө ажахыда шухала хэрэгтэй кадрнуудые бэлдэхэ 52 шэнэ дунда һургуули орон дотор эмхидхэгдэн байгуулагдаха юм. 1974—75 оной финансын жэлдэ Бирмэдэ техническэ мэргэжэлэй 10 училищи, хүдөө ажахын 2 һургуули нээгдэхэ байна. Ойрын жэлнүүдтэ ороной промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахын кооперативуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэд улам олошорхо.

НИКОЗИ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Кипр дээрэ удаан саг соо үргэлжэлһэн буудалдаан одоошье зогсоогдобо. Гэбэшье шахардуу байдалтай байһаар. Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ саашадаа эбдэхэгүйбди гэжэ Турциин, Грециин түлөөлэгшэд мэдүүлээ. Зүтөөр боро хараанай болоходо, эндэ тэндэ буугай абяан дуулдаһан байна.

Никози ба бусад хотонуудта үдэшын 7 часһаа үглөөнэй 4 час 30 минута болотор комендантска час соносхогдоһоор зандаа.

Үдэртөө ажалай гол түбүүдтэхи байдал амгалан тайбан боложо байна. Эмхи зургаанууд, транспорт хүдэлнэ. Һэргээлгын хүдэлмэри хэгдэнэ. Магазинууд, кафенүүд нээгдээ.

Буудалдаанай зогсоогдоходо, таряашад ургасаяа хүряажа захалба. Гэбэшье ургасынь ехэнхи хуби хосорон һалаһан байна. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн нэмээ.

Промышленна предприятинуудай олонхид хүдэлнэгүй гэхэ гү, али хахад хүсөөрөө хүдэлнэ. Ушарынь юуб гэбэл, түүхэй эд дуталдана. Никозидахи уласхоорондын аэропорт, Фамагустын далайн гол порт хүдэлнэгүй. Эдээндэ ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа.

Даб дээрэ абтаһан тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, Кипрэй экономикодо хэдэн зуугаад миллион кипрэй фунтын гарза хохидол ушаруулагдаһан байна.

ТОКИО

Японой шахтернууд буһалгаална

ТАСС

Бүхы Япон дотор — хойто Хоккайдо аралһаа урда Кюсю арал хүрэтэр — 16 шахтын горнягууд 25 часай буһалгаа соносхоо. Хоккайдо арал дээрэ Асахикава гэжэ шахтые хааха гэһэн зар тунхаг дуулдаһан байгаа. Энээниие буруушаажа, шулуу нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай Японой федерациин уряалаар буһалгаан соносхогдоһон байха юм.

ВАРШАВА

Габшагай ажалай клуб

ТАСС

Энэ юрэ бусын клуб — габшагай ажалай клуб хэдэхэн һарын урда тээ эмхидхэгдээ һэн. 150 гаран хүн тус клубай гэшүүд юм. Гэбэшье клубай ажал ябуулга Польшын бүхы барилгашадта хабаатай. Иимэ клуб эмхидхэн байгуулха тухай һанал бодол барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай гол правленидэ мүндэлһэн байгаа. Барилгын эмхинүүд, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг заводууд, транспортна предприятинууд тэрэнэй гэшүүд боложо шадаха.

Габшагай ажал дээрэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө табан жэлэй турша соо гурба дахин дамжуулгын тугуудаар шагнагдаһан предприятинууд социалис мүрысөөнэй энэ шэнэ зүйлдэ хабаадажа шадаха.

Тусхай жюри конкурсын дүнгүүдые жэл бүри согсолхо байна. Илагша мүнгэн шангаар, автобусоор шагнагдаха.

НИКОЗИ

Саг зуурын хэлсээн баталагдаа

ТАСС

Турциин, Грециин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, Англиин ба ООН-ой түлөөлэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга эндэ болобо.

Арал дээрэ буудалдаа зогсоохо газар тогтоохо тухай саг зуурын хэлсээндэ Грециин, Турциин тала гар табяа гээд ООН-ой түлөөлэгшэ заседаниин һүүлээр мэдүүлээ.

Фамагуста хотодо зэбсэгтэ тулалдаан болоһон байна гэжэ ООН-ой түлөөлэгшэ мэдээсэбэ. Турциин, Грециин тала «тэсэбэритэй» байхыень ООН-ой хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд уряалаа гээд тэрэ хэлэһэн байна.

ТОКИО

ХИРОСИМА ҺАНУУЛНА

ТАСС

Түрүүшын атомна бомбодолгын 29 жэлые тэмдэглэхын тула эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг Японой олон мянгаад хүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихын түлөө тэмсэлэй һүлдэ болоһон Хиросима хотодо эдэ үдэрнүүдтэ сугларжа байнхай. Атомна аюул түбэг тухай бүхы дэлхэйн арад зондо һануулхаяа, иимэ юумэнэй дабтагдахагүйн тула тэмсэхээ эдэнэр ерээ.

1945 оной августын 6-да эндэ атомна бомбын тэһэрхэдэнь, тус хото үнэһэн тоброг болошоһон, 240 мянган хүн үхэһэн байгаа. Мүнөө энэ хотодо юуншье тэрэ үеые һануулнагүй. Үргэн үйлсэнүүдтэй, мүнөөнэй байшан гэрнүүдтэй шэнэ Хиросима урган бодонхой. Уршагта аюулай һүүлээр эндэ таригдаһан модон һөөгүүд соо хото умбажа байдаг. Эндэ олон предприятинууд бии. Эдэнэй бүтээн гаргаһан продукци гансал Япон дотороо бэшэ, харин дэлхэйн бусад олон оронуудта үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Хотын улад зон 768,5 мянганда хүрөө, Эдэнэй долооной нэгэ хубинь атомна тэһэрэлгын гэршэнэр болоно.

Атомна тэһэрэлгын гол дунда бии болгогдоһон Эб найрамдалай мүнхэлэлгын парк хотын архитектурна түб мүн. Хотын захиргаанай, олониитын хүсэлэл оролдолгоор 29 жэлэй урда тээ эндэ байһан бүхы юумэн үлөөгдэнхэй. Парк соонь музей байгуулагдаа. Эндэ табигдаһан юумэнүүд атомна тэһэрэлгэ тухай хөөрэнэ.

ТОКИО

Токиогой хүн зоной тоо

ТАСС

Байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар Японой ниислэл хотодо 11.633.875 хүн ажаһууба. Тиин дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Токиогой хүн зоной тоо түрүүшынхеэ жэлэй турша соо ургаагүй, харин 1.418 хүнөөр хороһон байна. Гэр байрын дутаһанһаа, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрһэнһөө, промышленна предприятинуудай хаядаһаар оршон тойронхи байгаалиин бузарлагдаһанһаа уламжалан, Японой ниислэл хотын хүн зоной тоо хороһон байха юм.

КУАЛА-ЛУМПУР

ЭГЭЭЛ ЕХЭ

ТАСС

Национальна университедэй шэнэ бүлэг барилгын проектые Малайзиин правительство батална. Энэнь Банги гэжэ нютагта 2700 акр талмай дээрэ хабтайн нэмжыхэ юм. Барилгын түрүүшын ээлжээн 1976 ондо дүүргэгдэхэ. Энэ студенческэ хотын хүн зон 10 мянгада хүрэжэ, Малайзиин национальна университет Зүүн-Урда Азида эгээл ехэ дээдэ һургуулинуудай нэгэниинь болохо байна.

УНШАГТЫ һонирхохо байхат

ОРОД ҮЗЭГЛЭЛЭЙ 400 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ОРОД ТҮРҮҮШЫН үзэглэлэй барлагдан гараһаар 400 жэлэй ой гүйсэбэ. Энээндэ зорюулагдаһан пресс-конференци августын 5-да Москвада, Х... лэлэй, полиграфиин ба ном... наймаанай хэрэгые эрхил... РСФСР-эй Министрнүүдэй С... ведэй Гүрэнэй комитедтэ ... гэргэгдөө.

Гүрүүшын үзэглэл Иван Фёдоровой типографида барлагдаһан байгаа. Энэ ном Эс... орондоо учебнигүүдые барл... хэблэлгын эхи табижа, ... гаран жэлэй турша соо ган... хан ород үзэглэл байһан юм. Мүнөө оронойманай һурагш... Советскэ Союзай арадууд... 90 хэлэн дээрэ 5 миллион ... һэгээр хэблэгдэһэн учебни... дые жэл бүри абана.

Номой ойдо зорюулагдаһ... уулзалга, конференцинүүд, ба... шанарай, багшалалгын эрдэ... наукын түлөөлэгшэдэй сугла... нууд болоо.

«Просвещение» хэблэл т... рүүшын ород үзэглэлые заа... дэбтэр болгожо хэблэн гарга...

«АФРИКАНА» ГЭДЭГ ЭНЦИКЛОПЕДИ

«АФРИКАНА» энциклопедиин түрүүшын хоёр том ... жэлэй һүүл багта хэблэгдэ... гарахаар хүлеэгдэнэ гэжэ ... энциклопедиие хэблэхэ, хэр... эрхилжэ байһан Ганын гүр... нэй саг үргэлжын комисси... түрүүлэгшэ С. О. Бибокк... дүүлбэ. Ганын, Нигери... Эфиопиин, Танзаниин, Сьерр... Леониин, Угандын, Экватор... альна Гвинейн, Либериин ту... хэ, экономико, соёл тух... статьянууд эдэ хоёр боти... оруулагдаха байна. Африка... 31 гүрэн энэ энциклопеди... хэблэлгэдэ хабаадана. Түба... гол шухала асуудалнуудта ... рюулагдаһан «Африкана» гэд... энциклопеди африкан эрдэмт... дэй бэшэһэн түрүүшын ехэ з... хёол болоно.

ДАБҺАТА ЭВЕРЕСТ

ДАБҺАНҺАА бүридэһэн, ... зар дорохи энэ үзэсхэлэн хай... үндэрөөрөө алдар суута Эв... рестһээ үлүү юм. Казахста... баруун захадахи, Каспиин ... лай шадархи набтар газар... байдаг Челкарска дабһан хай... иимэ.

Газар дорохи дабһан хай... хайшан гэжэ бии болоные К... захай ССР-эй Наукануу... академиин эрдэмтэд 15 жэл... турша соо шэнжэлбэ. Энэ хай... 300 миллион жэлэй урда т... бии болоһон байгаа гэжэ ... жэлгэ элирхэйлэн харуула... Химическэ промышленность... шухала хэрэгтэй хэдэн мил... ард тонно түүхэй эд эндэ б... Эдэмнай шулуун дабһан, ... ни, йод ба бусад хоморой ... хаг зүйлнүүд болоно.

Энэ хэбтэшые промышлен... аргаар ашаглан абахада ях... таарамжатай байшоо. Тэрэ... дээдэ захань газарай нюр... һаа оройдоол 350 метртэ б... даг юм.

КАШАЛОДОИ ТОҺОН

НОМГОН далайн загаһа... ажахын ба океанографиин ... дэм-шэнжэлгын институтда ... дэб түрэлэй кидүүд адаглаг... шэнжэлэгдээ. Мантан гол... эхэнүүдтээ зүлзаган кашал... дуудай далай дээгүүр тамар... ябахыень эрдэмтэд хэдэ дах... хараһан байна. Тиимэ заг... һад жэлтэй болотороо эхын... һүөөр хооллодог, тиихэд... 6—7 метр ута болодог юм.

Кидэй һүн тон үлэтэй. Эн... 58 процент хүрэтэр тоһо... байдаг. Газар дээрэхи һүн ... жээлтэ бүхы амитадай дун... һаа эгээн лэ тоһолиг һүтэй ... Кашалодой һүн тоһонһоо... дутуугүй гэжэ эрдэмтэд тэб... руулаа.

Кашалодой һүн бело... кальцяар, фосфороор б... Тиимэһээ зүлзагануудынь ... нүүрэз түргөөр нэмээдэг бай...

СЛАНЕЦ ДЭЭРЭ ХҮДЭЛДЭГ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД

РУМЫНИИН гаварай ... соо шатадаг сланецууд ... юм. Гэбэшье тусхай түхэр... гэнүүдэй үгы дээрэһээ эдэ ... тамалнууд элшэ хүсэндэ ... нөөр хэрэглэгдэдэггүй бай... Электростанцинуудта хэрэг... сланецай өөрсэ янзын түх... рэлгэ Румыниин мэргэжэл... ухаалан бүтээгээ. Иимэ ... томо агрегат (үндэрынь ... метр) үнэһэнэйнь 99,5 проц... хүрэтэрые барижа абаха ар... тай хүсэтэ электрофильтр... дээр хангагданхай. Иимэ ... блок жэлдээ 240 мянган то... мазут алмаха байна.

(АПН—ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ле...на 35. Телефоны: редакт...ра — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-7..., отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаган... и агитации — 56-23, пр...мышленности и строител...ства — 61-35, советско... строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабсел...ров — 67-81, информаци... 34-05, общественная прием...вая — 56-62, машинное б...ро — 57-63, фотолаборат...рия — 33-61.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.25 — «Хүдөө гэйхидтэ — түрүү дүй дүршэл». (буряадаар). 19.45 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 20.25 — О. Уайльд. «Портрет Дориана Грея» — телевизионно зүжэг (хоёрдохи хуби). 21.30 — Мэдээжэ болоһон симфоническа хүгжэмэй концерт. 22.00 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 22.30 — «Залуу дуушад». Залуу дуушадай бүхэсоюзна телевизионно конкурс. Алма-Атын зоно. Нэгэдэхи тур. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 15.00 — «Судьба резидента» — уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери).

«Орбита». 17.25 — «Гончарный круг» — телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Парашютна спортоор дэлхэйн чемпионат. Венгриһээ дамжуулга хэгдэхэ. 19.55 — Совет дуунуудай концерт. (Үнгэтэ).

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03595. Заказ № 004...